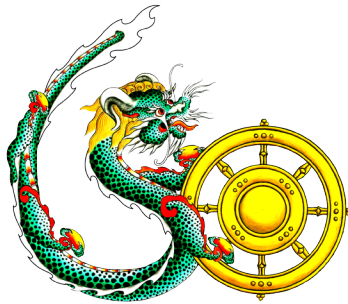

འབྲུག་གི་གནས་སྐབས་ཀྱི་རིགས་རྒྱན་ཐོན་ཁུངས་ཐོབ་སྤྱད་དང་
ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའི་སྲིད་བྱུས།
༢༠༡༥

**Interim Access and Benefit Sharing Policy of Bhutan
2015**

དཔལ་ལྷན་འབྲུག་གཞུང་།
སོ་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྷན་ཁག།
Royal Government of Bhutan
Ministry of Agriculture and Forests

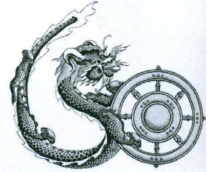
འབྲུག་གི་གནས་སྐབས་ཀྱི་རིགས་རྒྱན་ཐོན་ཁུངས་ཐོབ་སྤྱོད་དང་
ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའི་སྲིད་བྱུས།
༢༠༡༥

**Interim Access and Benefit Sharing Policy of Bhutan
2015**

དཔལ་ལྷན་འབྲུག་གཞུང་།
སོ་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྷན་ཁག།
Royal Government of Bhutan
Ministry of Agriculture and Forests

པོ་ནཱ་དང་རྒྱལ་ཆེན་ལྷན་ཁག།
ROYAL GOVERNMENT OF BHUTAN
Ministry of Agriculture and Forests
Tashichhodzong
Thimphu: Bhutan

MINISTER

MOAF/NBC/2015/ 167

9th September, 2015

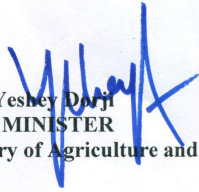
EXECUTIVE ORDER

As per the Biodiversity Act 2003, the Ministry of Agriculture and Forests is designated as the Competent Authority for any matter pertaining to “*Access to Genetic Resources and associated Traditional Knowledge and Benefit-sharing arising from its Research and Commercial Utilization*”.

In this regard, to guide and provide clear directives on the aforementioned subject, the Ministry hereby adopts the draft Access and Benefit Sharing Policy 2015 as the ***Interim Access and Benefit Sharing Policy 2015*** until the revision of the Biodiversity Act of Bhutan 2003.

Henceforth, the ***Interim Access and Benefit Sharing Policy 2015*** shall serve as the basis for making decision on any proposals for Access to Genetic Resources and associated Traditional Knowledge and Benefit-Sharing arising from its Research and Commercial Utilization until further notice.

This Executive Order shall come into force immediately.

Yeshey Dorji
MINISTER
Ministry of Agriculture and Forest

དཀར་ཆག

དོན་ཚན།

ཤོག་གྲངས།

༡༽ རོ་སྒོད།.....	༡
སྲིད་བྱུས་དང་ ཁྲིམས་ལྷན་གནས་སྤངས།.....	༣
༢༽ བྱངས་ལྷན།.....	༤
༣༽ ལམ་སྟོན་གྱི་གཞི་ཅུ།.....	༧
༤༽ འཆར་སྤང།.....	༩
༥༽ དམིགས་ཡུལ།.....	༩
༦༽ རེས་ཆོག།.....	༡༠
༧༽ སྲིད་བྱུས་ཀྱི་དམིགས་དོན།.....	༡༤
༨༽ སྲིད་བྱུས་ཀྱི་ཐབས་ལམ།	
༡༽ སྲིད་བྱུས་ཀྱི་དམིགས་དོན་ དང་པ།.....	༡༥
༡༠༽ སྲིད་བྱུས་ཀྱི་དམིགས་དོན་ གཉིས་པ།.....	༡༦
༡༡༽ སྲིད་བྱུས་ཀྱི་དམིགས་དོན་ གསུམ་པ།.....	༡༧
༡༢༽ སྲིད་བྱུས་ཀྱི་དམིགས་དོན་ བཞི་པ།.....	༡༨
༡༣༽ སྲིད་བྱུས་ཀྱི་དམིགས་དོན་ ལྷ་པ།.....	༡༩

Table of Contents

Contents	Page
1. Introduction	1
Policy and Legal Environment	3
2. Rationale.....	6
3. Guiding Principles.....	7
4. Vision.....	8
5. Scope	8
6. Definitions	9
7. Policy Objectives.....	14
8. Policy Measures:	
9. Policy objective 1	15
10. Policy objective 2	16
11. Policy objective 3	17
12. Policy objective 4	18
13. Policy objective 5	22

༡། རྒྱུད་

༣ སྐྱེ་ལྷན་རིགས་སྣ་ཉམས་སྤྱང་འབད་ནི་འདི་ འབྲུག་གི་གོང་འཕེལ་གྱི་བྱུང་རབས་དང་ རང་
བཞིན་མཐའ་འཁོར་ལུ་ གཤམ་གནད་ཅན་ཅིག་འབད་ ཉམས་རང་ཨིན་རུང་ གཞི་བཞག་སའི་དགོས་
དོན་ཅིག་སྟེ་ གནས་ཏེ་ཡོད་པ་མ་ཚད་ སྐྱེ་ལྷན་རིགས་སྣ་དེ་འབྲུག་གི་སྤར་སྟོལ་ བཟང་པོ་དང་ མི་
སྟེ་ལམ་སྟོལ་གྱི་འགྲོ་ལུགས་དང་ རྒྱལ་ཁབ་གོང་འཕེལ་གྱི་ལྟ་བ་ རྒྱལ་ཡོངས་དགའ་སྦྱིད་དཔལ་
འཛུམས་ནང་གཏིང་ཟབ་དགས་སྟེ་ཡང་ཡོད་པ་ཨིན། དེ་ལུ་བརྟེན་འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ ཏུས་རབ་
༡༡ པའི་ནང་ སྐྱེ་རིག་པའི་ཐོན་ཁུངས་རྒྱ་སྟོབས་ལུ་རྒྱུ་རྟེན་ག་ནི་ཡང་མེད་པ་ཨིན། འབྲུག་གི་
ས་ཆའི་ཁྱོན་བསྟོམས་ བརྒྱ་ཆ་༡༠.༤༤ ཉམས་ཆལ་གྱི་ཁབ་སྟེ་ཡོད་པ་དང་ བརྒྱ་ཆ་༥༡.༣༩ དེ་
ཅིག་ སྤྱང་སྟོབ་ལྷན་པའི་ ས་ཁོངས་སྟེ་ཉམས་སྤྱང་འབད་ནི་དང་ སྐྱེ་ལྷན་རིགས་པའི་ བར་བྱམས་
སྟེ་བཟོ་ ཡོད་མི་ནང་ སྟེ་ཤིང་གི་རིགས་༥༦༠༩ དང་ ཀེར་མ་༤༠༠ མངལ་སྟེས་སྟོག་ཆགས་༣༠༠
དང་ བྱ་རིགས་༡༠༠ བཙུས་ཏེ་ཤིང་སྣ་དང་ སྟོག་ཆགས་སྣ་ཚོགས་གནས་ཏེ་ཡོད་པ་ཨིན། ད་
རེས་ནངས་པ་ རྒྱ་མཚོ་ མཐའ་མར་ལས་ མཐོ་ཚད་ མི་༧ར་༣༠༠ ལས་༡༥༠༠ བར་ན་ སྤྲན་
གྱི་སྟེ་ཤིང་རིགས་༣༠༠ ལྷག་ཙམ་ཡོད་པ་དང་ དེ་ཡང་ ས་བརྟུད་དང་ལྷན་ པའི་ཁར་ གངས་རི་
དང་ སྤྲན་གྱི་སྟེ་ཤིང་ འད་མིན་སྣ་ཚོགས་ ཡོད་མི་ལུ་བརྟེན་འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ སྤར་སྟོལ་བྱུང་
རབས་ དང་འཁྲུལ་ སྟོན་མ་ལས་ ལྟོ་སྤྲན་ལྟུངས་ ཟེར་སྤྲབ་སྟོལ་ཡོད་པ་ཨིན། སྤྲན་རིགས་གྱི་
སྟེ་ཤིང་ ལེ་ཤུ་ཡོད་མི་དང་ དེ་བརྟུན་གྱི་ སྤར་སྟོལ་ལག་ལེན་འཐབ་མི་ལུ་བརྟེན་ མི་སྟེ་ནང་ལུ་
སྐྱེ་ལྷན་རིགས་སྣ་འཕྲོ་ཐོན་ཁུངས་རྒྱ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་དང་ ཁྱད་ཆོས་རྒྱ་གི་སྟོར་ལས་ སྤར་སྟོལ་
གྱི་ཤེས་བྱ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་ དར་བྱུང་སྟེ་ཡོད་པ་ཨིན།

རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ སྐྱེ་ལྷན་རིགས་སྣ་འཕྲོ་ཐོན་ལུ་འབྱོར་པ་དང་ལྷན་རུང་ ཅུ་ཁྲིམས་ཆེན་མོ་འདི་དགོངས་
དོན་དང་འཁྲུལ་ འབྲུག་གི་ས་ཆའི་ཁྱོན་བསྟོམས་ལས་ ལྷུང་ཤོས་ བརྒྱ་ཆ་དྲུག་བརྒྱ་ཐམ་པ་ ཏུས་
དང་ནམ་པར་ཀུན་ཏུ་ ཉམས་ཆལ་གྱི་ཁབ་བརྒྱལ་འོག་ལུ་འཛིན་སྦྱོང་རེས་གཏན་འཐབ་དགོས་སྟེ་

1. Introduction

Conservation of biological diversity has always played a pivotal role in Bhutan's development history and concern for the natural environment and biological diversity is deeply embedded in Bhutanese traditional beliefs, socio-cultural outlook and the overarching development philosophy of Gross National Happiness (GNH). As a result, Bhutan has emerged virtually unscathed in the twenty first century in terms of its biological wealth. The country has 70.46 percent of the total area under forest cover and 51.32 percent, secured as protected areas and biological corridors and is home to a diverse array of flora and fauna including 5603 species of vascular plants, 400 ferns, 200 mammals and over 700 birds. To date, over 300 species of medicinal plants are found at different altitudes ranging from 200 to 7800 meters above sea level. This is not surprising since Bhutan was traditionally and historically referred to as Lhomenjong, valley of medicinal herbs because of its fertility, mountains and diversity of medicinal plants. Due to the rich diversity of medicinal plants, a strong tradition of use emerged resulting in the vast store of traditional knowledge held by local communities on the use and properties of these biological resources.

In spite of the rich biological diversity in the country, it has become increasingly important to assess and implement measures to fulfill the constitutional mandate that requires a minimum of sixty percent of Bhutan's total land be maintained under forest cover for all time. While it is clear that the long history of conservation

ཡོད་པ་ལས་ དེ་མཐུན་གྱི་ཐབས་ལམ་ཚུ་བརྟག་ཞིབ་འབད་དེ་ལག་ལེན་འཐབ་དགོས་དེ་ ག་ནི་བ་
གལ་ཆེ། འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ སྤོན་དང་ཕྱགས་ལས་རང་ མཐའ་བྱུང་གི་གཡུས་ཚན་དང་ ས་
གནས་ཁག་ཚུ་ནང་ལུ་ རྒྱལ་རབས་དང་ལྡན་པའི་ ཉམས་སྲུང་གི་ལུགས་སྲོལ་ཡོད་མི་དེ་ དཔལ་
འབྱོར་སྤོ་འབྲུས་ཀྱི་སེམས་ཤུགས་བསྐྱེད་བཅུག་བཅུག་པ་ ཁོང་རའི་ས་གནས་ཀྱི་སྐྱེ་ལྡན་
གནས་སྤངས་ལུ་སྲོལ་རྒྱུན་དང་ལམ་སྲོལ་གྱི་མཐུན་འབྲེལ་ཡོད་མི་ལས་བརྟེན་ཏེ་ཨིན།

དེ་འབད་མ་ལས་ དཔལ་འབྱོར་གྱི་གཞོན་ཤུགས་ལུ་བརྟེན་ དེ་བཟུམ་མའི་མཐུན་འབྲེལ་ཚུ་མེད་པ་
འགྲོ་ནི་མེད་པ་ཅིག་འབད་དགོ། འབྲུག་གི་རྩ་ཁྲིམས་ཆེན་མོ་དང་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྐྱེ་ལྡན་རིགས་སྤྱིའི་
མཐུན་གྲོས་ གཉིས་ཀྱི་ ཉམས་སྲུང་གི་དམིགས་དོན་གྲུབ་ཐབས་ལུ་མི་སྡེ་དང་སྲོལ་རྒྱུན་ དེ་ལས་
དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་གྱི་བར་ན་ བདེ་སྤྱིད་ཀྱི་ཆོད་མཉམ་སྒྲིག་དགོ། དེའི་སྐབས་ཉམས་སྲུང་
འབད་ནི་དང་ མི་སྡེ་དང་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་བདེ་སྤྱིད་ཚུ་གི་ བར་ན་ཆོད་མཉམ་དེ་ སྤོན་མ་ལས་ རྒྱལ་
རབས་དང་བསྐྱུན་སྒྲིག་ཡོད་རུང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་དང་ འབྲེལ་བ་དགོ་མི་ཚུ་ཕན་ཅུས་
ཅན་ཅིག་སྤེལ་ དཀའ་ངལ་སེལ་ཚུགས་པ་བཟོ་དགོ། དེ་ཡང་འབྲུག་པའི་ སྐྱེ་ལྡན་རིགས་སྤྱིའི་ཐོན་
ཁུངས་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་ ཁྱད་ཆོས་དང་ དེ་དང་འབྲེལ་བའི་སྤར་སྲོལ་ཡོན་ཏན་ཚུ་ ཞིབ་འཛོལ་
དང་ ཆོང་འབྲེལ་ལས་སྤྱུ་རྒྱུ་ལས་འཐོན་པའི་ ཁེ་ཕན་ཚུ་ རྣམ་དག་དང་འདྲ་མཉམ་ ཐོབ་
ཚུགས་པ་ བཟོ་དགོས་ཨིན།

སྤྱི་ལོ་༢༠༡༠ ལྷ་༡༠ པ་ནང་གནང་ཡོད་པའི་ ཞལ་འཛོམས་ཐེངས་༡༠ པའི་སྐབས་ རྒྱལ་སྤྱིའི་སྐྱེ་
ལྡན་རིགས་སྤྱིའི་མཐུན་གྲོས་ཀྱི་ལས་ཆོགས་༡༩༩ གྱིས་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཀྱི་གོ་སྐབས་དང་
དེ་སྤྱིད་པའི་ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའ་ འདྲ་མཉམ་ཐོབ་ཐབས་ལུ་ ལྷ་གྲོ་ཡ་དབྱེད་གཞིའི་འགན་འཛིན་
འདི་ ཆ་འཛོག་གནང་ཅུག། འགན་ཡིག་འདི་ བཟོ་དགོ་མི་དེ་ཡང་ རྒྱལ་སྤྱིའི་གཞི་བཀོད་བྱིན་
ཏེ་ རིགས་སོན་ཐོན་ཁུངས་ སྤྱིད་མི་དང་ དེ་འབྲེལ་ སྤར་སྲོལ་ཡོན་ཏན་ལས་འཐོན་པའི་ཁེ་ཕན་
ཚུ་ དེ་བཞིན་ཉམས་སྲུང་འབད་མི་དང་འཛོ་སྤྱོད་འཐབ་མི་ རྒྱལ་ཁབ་དང་ མི་སྡེ་ཚུ་ལུ་ ཁེ་ཕན་

practices of Bhutan's rural communities, the local custodians have not been motivated by economic incentives but by strong spiritual and cultural bonds with their local ecosystems, it is important that these bonds are not frayed due to growing economic pressures. A balance between social, spiritual and economic wellbeing needs to be maintained to realize the conservation objectives of the Constitution of Bhutan and the Convention on Biological Diversity (CBD). While the balance between conservation and the social and spiritual wellbeing of the Bhutanese people have been historically maintained, more has to be done to ensure that Bhutan's economic needs are effectively addressed. This can be done by securing the economic value of Bhutan's biological resources and associated traditional knowledge through facilitating their research and commercial utilization and ensuring the fair and equitable sharing of benefits arising from such activities.

In October 2010, the 193 Parties to the CBD at their 10th Meeting adopted the Nagoya Protocol on Access to Genetic Resources and the Fair and Equitable Sharing of Benefits Arising from their Utilization (The Nagoya Protocol). This Protocol was developed in order to provide an international framework that seeks to ensure the fair and equitable sharing of benefits arising from the utilization of genetic resources and associated traditional knowledge with countries and communities who have conserved

བགོ་བཤའ་བྱིན་ནི་དོན་ལུ་ཡིན་མ་ལས་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ ལྷ་གོ་ཡ་དཔྱད་གཞིའི་འགན་འཛིན་
བརྒྱད་དེ་ རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁྲུངས་དང་ དེ་འབྲེལ་སྤར་སྤོལ་ཡོན་ཏན་རྩ་
དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཁེ་ཕན་ཐོབ་ཐབས་ལུ་ དྲངས་གསལ་ཅན་གྱི་ སྲིད་བྱུས་ལམ་སྟོན་ཅིག་དགོཔ་
ག་ནི་ལས་གལ་ཆེ་བས།

དེ་འབདཻམ་ལས་བརྟེན་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ལུ་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁྲུངས་དང་ དེ་འབྲེལ་སྤར་སྤོལ་ཡོན་
ཏན་གྱི་གོ་སྐབས་ཐོབ་ནི་དང་ དེའི་ ཞིབ་འཇོལ་དང་ཚོང་འབྲེལ་ཐོག་ལུ་ སྦྱོང་ཡོད་པའི་ ཁེ་ཕན་
རྩ་ རྣམ་དག་དང་འབྲེལ་མཉམ་ཐོག་ལུ་ ཐོབ་ཐབས་ལུ་དམིགས་ཏེ་ཐོབ་སྦྱོང་དང་ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའི་
སྲིད་བྱུས་འདི་ བརྩམས་ཡོད་པ་ཨིན། དེ་གིས་ རྒྱལ་ཡོངས་སྟེགས་གྲུབ་གོང་འཕེལ་བཏང་ཚུགས་
པའི་ཁར་ འབྲུག་༢༠༢༠- ཞི་བདེ་དང་སྟོབས་འབྱོར་ དེ་ལས་ བདེ་སྦྱིད་ཀྱི་འཆར་སྤུང་ རང་
བཞིན་འཐོན་བསྐྱེད་རྩ་ སྐབས་བདེ་ཏོག་ཏོ་ཐོག་ལས་གོང་འཕེལ་གྱི་ རྒྱ་དངོས་ལག་ལེན་འཐབ་
སྟེ་ རྒྱལ་ཁབ་དང་ འགོ་བམི་རིགས་ཀྱི་ཕན་བདེལུ་ མི་སྡེ་དང་དཔལ་འབྱོར་ཡུན་བརྟན་གོང་
འཕེལ་ཟེར་བའི་དམིགས་ལུལ་བསྐྱབ་ནི་ལུ་ ཕན་ཐོག་བྱུང་ཚུགས་ནི་ཨིན།

སྲིད་བྱུས་དང་ ཁྲིམས་ལྟན་གནས་སྤངས།

འབྲུག་གི་ཙ་ཁྲིམས་ཆེན་མོའི་ཙ་ཆ་ན་༡ པའི་དོན་ཆ་ན་༡༢ ནང་ “གཏེར་རྩལ་གྱི་ཐོན་ཁྲུངས་དང་
གཙང་རྩ་ མཚོ་ རྒྱལ་ཁབ་ལུ་ཐོབ་དབང་ཡོད་པའི་ཁར་ དེ་རྩ་ རྒྱལ་ཁབ་ས་
ཀྱི་རྒྱ་དངོས་ཡིན་མ་ལས་ ཁྲིམས་དང་འབྲེལ་ཏེ་སྦྱོང་དགོ།” དེ་རྩ་ ཙ་ཆ་ན་༥ པའི་དོན་ཆ་ན་༡
པའི་ནང་ “འཕྲལ་དང་ཕུགས་ཀྱི་མི་རབས་རིམ་པའི་མཐའ་དོན་ལུ་ འབྲུག་མི་ཆ་མཉམ་ རྒྱལ་
ཁབ་ཀྱི་རང་བཞིན་ཐོན་ཁྲུངས་རྩ་དང་ མཐའ་འཁོར་གྱི་གཏེར་འཛིན་འབད་མི་ཅིག་ཡིན་པའི་ཁར་
མཐའ་འཁོར་ལུ་ ཕན་པའི་གོམས་སྤོལ་དང་སྲིད་བྱུས་རྩ་ ཆ་འཛོག་དང་རྒྱབ་སྦྱོར་གྱི་ཐོག་ལས་
མཐོང་ཐོས་དང་གཟུགས་ཅན་གྱི་བཅོག་གིབ་རྩ་ བརྩམ་པའི་རང་བཞིན་མཐའ་འཁོར་གྱི་ཉེན་སྦྱོབ་

and nurtured such resources and knowledge. In order for Bhutan to secure the economic benefits arising from the utilization of its genetic resources and associated traditional knowledge through the national implementation of the Nagoya Protocol, clear policy directives are critical.

Therefore this Access and Benefit Sharing Policy is developed to guide access to Bhutan's genetic resources and associated traditional knowledge and ensure the fair and equitable sharing of benefits arising from their research and commercial utilization. It will also enable national capacity-building and contribute to the vision outlined in Bhutan 2020- A Vision for Peace, Prosperity and Happiness, that encourages the wise use of natural resources as a development asset to contribute to the sustainable social and economic development of the country and the benefit of humankind.

Policy and Legal Environment

Article 1.12 of the **Constitution of the Kingdom of Bhutan** states that “the rights over mineral resources, rivers, lakes and forests shall vest in the State and are the properties of the State, which shall be regulated by law”. Further, Article 5.1 asserts that “Every Bhutanese is a trustee of the Kingdom's natural resources and environment for the benefit of the present and future generations and it is the fundamental duty of every citizen to contribute to the protection of the natural environment, conservation of the rich biodiversity of Bhutan and prevention of all forms of ecological degradation including noise, visual and physical pollution through

དང་ འབྲུག་གི་འབྲོར་ཆེན་ གྱེ་ལྷན་རིགས་སྒྲིའི་སྤྱང་འཛིན་ སྡོད་བརྩུང་ཉམས་ཆག་གི་རིགས་
སྡོན་འགོག་འབད་ནི་དེ་ མི་སེར་ཆམ་ཉམ་གྱི་འགན་ཁུར་ངོ་མ་ཅིག་ཡིན།” ལྷག་པར་དུ་རྩ་ཚན་པ་
པའི་དོན་ཚན་ཉི་ཤེས་ གཤམ་པའི་ནང་ གཞུང་གིས་ ཁྲིམས་ལྷན་གྱི་དཔལ་འབྱོར་དང་མི་སྡེ་གོང་འཕེལ་
གཏང་པའི་སྐབས་སྡོད་བརྩུང་ཚད་མ་ཉམ་ ལྷན་པའི་ ཐོག་ ཡུན་བརྟན་གོང་འཕེལ་དང་ཉེན་སྲུང་
ཡོད་པ་བཟོ་དགོ།

འབྲུག་གི་ནགས་ཚལ་དང་ རང་བཞིན་གནས་སྤངས་ཉམས་སྤྱང་བཅའ་ཁྲིམས་ ༡༩༩༥ གི་ནགས་
ཚལ་འཛིན་སྲུང་གཞུང་གི་སྤྱང་སྲོལ་འབད་ཡོད་པའི་ ནགས་ཚལ་ནང་ བཀག་དམ་དང་ཡངས་
ཆག་ ནགས་ཚལ་གྲར་ལེན་ མི་སྡེ་ནགས་ཚལ་ ཐོན་སྐྱེད་སྲུལ་འབྲེན་དང་ཚོང་འབྲེལ་ སྤྱང་སྲོལ་
འབད་ཡོད་པའི་ས་ཁོངས་ རི་དགས་སེམས་ཅན་ཉམས་སྤྱང་དང་ ས་དང་རྩུ་ཉམས་སྤྱང་དེ་ལས་
ནགས་ཚལ་མེ་རྒྱུན་ སྡོན་འགོག་སྐྱོར་ལས་བཀོད་དེ་ཡོད་རུང་ དེ་ནང་ རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་
ཀྱི་ ཞིབ་འཇུག་དང་ཚོང་འབྲེལ་ ལས་འབྲུང་བའི་ ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའ་རྒྱབ་དགོ་པའི་སྐྱོར་ལས་
བཀོད་དེ་མིན་འདུག།

སྤྱི་ལུ་ལྷན་རིགས་སྒྲིའི་དང་ལེན་འཆར་གཞི་ ༡༩༩༥ དང་ ༢༠༠༡ དེ་ལས་ ༢༠༠༩ ལུ་ ཉེ་མ་ལས་ཡོད་
པའི་ཡིག་ཆ་ གྱེ་ལྷན་རིགས་སྒྲིའི་ཐོན་ཁུངས་ ཉམས་སྤྱང་དང་ ཡུན་བརྟན་ལག་ལེན་འཐབ་
ནི་དོན་ལུ་ གྱེ་ལྷན་འཆོལ་ཞིབ་འདི་ ཐབས་ཤེས་ལེགས་ཤོམ་ཅིག་ ཡིན་པའི་ངོས་འཛིན་འབད་
བའི་ཁར་ འབྲུག་པའི་རིགས་སོན་ཐོན་ཁུངས་དང་ དེ་འབྲེལ་ཡོན་ཏན་གྱི་སྐྱོར་ལས་ཞིབ་འཆོལ་
དང་ཚོང་འབྲེལ་འཐབ་ནི་དོན་ལུ་ དངས་གསལ་ཅན་གྱི་སྲིད་བྱུས་ཅིག་དང་ ཁྲིམས་ཀྱི་གཞི་རྒྱུན་
བཟོ་དགོ་པ་ཡོད་མི་ལུ་གཙོ་བོ་སྟོན་ཅུག།

འབྲུག་གི་སྤྱི་ལུ་ལྷན་རིགས་སྒྲིའི་བཅའ་ཁྲིམས་ ༢༠༠༩ ཅན་མར་དེ་ རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཐོབ་
སྲོད་དང་ དེ་འབྲེལ་སྤྱི་ལུ་ཡོན་ཏན་ཚད་འཛིན་འབད་ནི་དོན་ལུ་ ཆ་འཛིན་གྲུབ་ཡོད་པ་དང་

the adoption and support of environment friendly practices and policies.” In addition, Article 5.2(c) requires the government to secure ecologically balanced sustainable development while promoting justifiable economic and social development.

The **Forest and Nature Conservation Act of Bhutan 1995** covers forest management, prohibitions and concessions in government reserve forests, forestry leases, social and community forestry, transport and trade of forestry produce, protected areas, wildlife conservation, soil and water conservation, and forest fire prevention. It however does not cover the research and commercial utilization of genetic resources and the fair and equitable sharing of benefits arising thereof.

The **Biodiversity Action Plans of 1998, 2002 and 2009** were amongst the earliest documents to recognize bioprospecting as one of the measures for the conservation and sustainable utilization of biological resources and stressed the need to develop a comprehensive policy and legal framework for research and commercial utilization of Bhutan’s genetic resources and associated traditional knowledge.

The **Biodiversity Act of Bhutan 2003** was enacted to regulate access to genetic resources and associated traditional knowledge prior to the adoption of the Nagoya Protocol on Access to genetic

རིགས་རྒྱུ་ཐོན་ཁུངས་ཐོབ་སྤྱོད་ཀྱི་ རྒྱ་གོ་ཡ་དཔུང་གཞིའི་གན་འཛིན་ ཆ་འཛིན་མ་བསྐྱབ་པའི་
སྤྱོད་ལུ་ རིགས་རྒྱུ་ཐོན་ཁུངས་ཐོབ་སྤྱོད་དང་ ཅང་བདེན་དང་ འབྲ་མཉམ་ཐོག་ལས་ཁེ་སན་
བཞོ་བཤའི་སྐྱོར་ བཞོད་ཡོད་པ་ཡིན་རུང་ གྱི་ལོ་༢༠༠༣ ལས་འགོ་བཙུགས་པའི་ཉམས་ཐུང་
དང་ གྱི་ལོ་༢༠༡༠ ལུ་རྒྱ་གོ་ཡ་འགན་ཡིག་ ཆ་འཛིན་གྲུབ་པའི་ཤུལ་ལུ་ ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་སན་
བཞོ་བཤའི་ སྤྱིད་བྱས་མཐིལ་ཕྱིན་ཅིག་བཙུམ་དགོཔ་ཁག་ཆེ་བའི་མཐོང་གསལ་བྱུང་བའི་ཁར་ དེ་
གིས་དང་ལེན་དང་གཞན་ཡང་བཅའ་ཁྲིམས་དེའི་ལག་ལེན་བསྟར་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་ནི་ལུ་སན་ཐོག་
ཚུགས་ནི་ཡིན།

འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ གྱི་ལོ་༡༩༩༥ ལོར་ སྐྱེ་ལྷན་སྤྱོད་ཆོགས་ཀྱི་ཆོད་ཡིག་ ཆ་འཛིན་མཛད་གནང་
ཅུག། ལྷན་བཞུགས་ཆོད་ཡིག་འདི་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྐྱེ་ལྷན་རིགས་སྤྱིའི་དཀའ་ངལ་སེལ་ཐབས་ཀྱི་ ལག་
ཆ་རོམ་ཅིག་ཡིན། ལྷན་བཞུགས་དེ་གི་ དམིགས་ཡུལ་གསུམ་ཡོད་མི་ཚུ་ཡང་ སྐྱེ་ལྷན་རིགས་སྤྱོད་
ཉམས་སུང་འབད་ནི་དང་ དེའི་ཆུལ་ས་ ཡུན་བརྟན་ལག་ལེན་འཐབ་ནི་ དེ་ལས་ རིགས་རྒྱུ་ཐོན་
ཁུངས་ལག་ལེན་ འཐབ་མི་ལས་ཐོབ་པའི་ ཁེ་སན་ཚུ་ ཅང་བདེན་དང་འབྲ་མཉམ་ཐོག་ལས་བཞོ་
བཤའ་རྒྱུ་ནི་ཚུ་ཡིན།

རིགས་རྒྱུ་ཐོན་ཁུངས་ཐོབ་སྤྱོད་དང་ ལག་ལེན་འཐབ་པའི་ཁེ་སན་ཚུ་ འབྲ་མཉམ་དང་ནམ་དག་
ཐོག་ བཞོ་བཤའ་རྒྱུ་དགོ་པའི་རྒྱ་གོ་ཡ་དཔུང་གཞིའི་འགན་འཛིན་འདི་ གྱི་ལོ་༢༠༡༠ ལོར་ལྷན་
བཞུགས་ ཐེངས་༡༠ པའི་སྐབས་སུ་ ཆ་འཛིན་གྲུབ་གནང་ཅུག། དཔུང་གཞིའི་འགན་འཛིན་ཆ་
འཛིན་གནང་མི་འདི་ སྐྱེ་ལྷན་རིགས་སྤྱིའི་ལྷན་བཞུགས་ཀྱི་དམིགས་ཡུལ་༣ པ་གྲུབ་ནིའི་དོན་
ལུ་ འགོ་བཙུགས་ཡོད་པའི་རྒྱལ་ཁབ་དང་ མི་སྤེའི་བདག་འཛིན་འབད་མི་ཚུ་ལུ་ རིགས་རྒྱུ་
ཐོན་ཁུངས་དང་དེ་འབྲེལ་སྤར་སྤོལ་ཡོན་ཏན་གྱི་ ཁེ་སན་བཞོ་བཤའ་ཕྱིན་ནི་ནང་ ཐབས་ལམ་ཀུན་
མཐུན་བཟོ་ནི་དོན་ལུ་ཡིན།

resources and the fair and equitable sharing of benefits arising from their utilization. However experience since 2003 and the adoption of the Nagoya Protocol in 2010 has triggered the need for a comprehensive access and benefit sharing policy for Bhutan that will guide the implementation and where required review of this Act.

Bhutan ratified the **Convention on Biological Diversity in 1995**. The Convention is the only international instrument comprehensively addressing biological diversity. The Convention's three objectives are the conservation of biological diversity, the sustainable use of its components and the fair and equitable sharing of benefits arising from the utilization of genetic resources.

The Nagoya Protocol on Access to Genetic Resources and the Fair and Equitable Sharing of Benefits arising from their Utilization was adopted during the 10th meeting of the Conference of Parties (COP10) to the CBD in 2010. The Protocol was adopted in order to further the implementation of the third objective of the CBD by providing a strong compliance mechanism that ensures the sharing of benefits arising from the research and commercial utilization of genetic resources and associated traditional knowledge with their countries of origin and community custodians.

༡༽ བྱངས་ལྗན།

༡༽ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ ཤར་ཕྱོགས་ ཉི་མ་ལ་ཡ་གི་ཆ་ཤས་ཅིག་ཡིན་པའི་ཁར་ ཐུགས་
རིགས་དང་ མཁེན་རྒྱ་ཆེ་བའི་ དབྱ་ཁྲིད་པ་བཟང་པོ་དང་སྤྲིད་བྱས་ལེགས་ཤོམ་ ཡོད་
མི་དང་ འབྲུག་མི་ཚུ་གི་ རང་བཞིན་གནས་སྤངས་ལུ་ གྲུས་བརྟུང་ཡོད་མི་ལུ་བརྟེན་
སྐྱེ་ལྗན་རིགས་སྣའི་ ཐོན་ཁུངས་ཚུ་ འབྱོར་པ་དང་ལྗན་མ་སྤོལ་ཡོད་པ་ཡིན།

ཁ༽ འབྲུག་མི་ཚུ་ རང་བཞིན་གནས་སྤངས་དང་ཅིག་ཁར་ མཐུན་ཉོག་ཉོ་སྤྲོད་པའི་
སྤར་སྒོལ་ལམ་ལུགས་ཡོད་མི་ལུ་ བརྟེན་ སྐྱེ་ལྗན་རིགས་སྣའི་ ཐོན་ཁུངས་ཚུ་ ལག་
ལེན་འཐབ་ཐངས་ཀྱི་སྐྱོར་ལས་ སྤར་སྒོལ་གྱི་ ཤེས་བྱ་ཡོན་ཏན་ སྤོམ་ཐོབ་སྟེ་ཡོད།

ག༽ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་མཁུགས་ངག་སྤྱོད་འགྱུར་བའི་སྐབས་ ཉམས་
སྤང་འབད་ནི་དེ་ གཤོང་ལེན་ཆེ་སུ་ འགྱུར་འོ་ཡོད་པ་ལས་ སྐྱེ་ལྗན་རིགས་སྣ་ ཉམས་
སྤང་ཡུན་བརྟན་ཐོག་བཞག་ཐབས་ལུ་ ཞིབ་འཆོལ་དང་ ཚོང་འབྲེལ་སྤྱོད་ཐངས་ དེ་
ལས་ རྣམ་དག་དང་འབྲེལ་ཉམས་ཐོག་ ཁེ་སྤོལ་བཤོ་བཤའ་རྒྱལ་ཚུགས་པའི་ དགོས་
དོན་གྲུབ་ཐབས་ལུ་བཙོན་བྱུགས་ བསྐྱེད་དགོཔ་འདུག།

ང༽ ད་ལྟོ་ སྐྱེ་ལྗན་རིགས་སྣའི་སྐྱོར་ལས་ མཁས་མཆོག་ཚད་ཅིག་ལས་མེད་པ་ལས་ ང་
བཅས་རའི་སྐྱེ་ལྗན་རིགས་སྣའི་ ཐོན་ཁུངས་ སྐྱོར་ལས་ གོ་རྟོགས་ལེགས་ཤོམ་བྱུང་
སྟེ་ སུན་ལུ་ཅན་གྱི་ཉམས་སྤང་དང་ ཡུན་བརྟན་ཐོག་ལུ་སྤྱོད་ནི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་
ཡོངས་ཀྱི་ཕྱོགས་གྲུབ་ གོང་འཕེལ་གཏང་ནི་དེ་ ཅ་གཏན་བཟོ་དགོཔ་འདུག།

2. Rationale

- a) Bhutan is part of the Eastern Himalayas and endowed with rich biological resources which have been protected due to the wise and far-sighted leadership, sound policies and inherent respect for nature by the Bhutanese people
- b) The Bhutanese have an age old tradition of living in harmony with nature and as a result have accumulated rich traditional knowledge on the use of biological resources.
- c) Conservation is becoming an increasing challenge with the rapid socio-economic development of the country. There is a palpable need to incentivize and ensure the continuity of biodiversity conservation through research and commercial utilization and the securing of fair and equitable sharing of benefits.
- d) The existing pool of expertise in the field of biodiversity is limited and there is a need to strengthen national capacity in order to develop a better understanding of our biological resources for effective conservation and sustainable utilisation.

༣༽ འབྲུག་ཀྱི་ལབ་འདི་ ཀྱི་སྤྱི་སྤྱེ་ལྷན་རིགས་སྤྱི་མཐུན་གྲོས་ཀྱི་འཐུས་མི་དང་
 ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་སྒན་བཞོ་བཤའ་ སྐོར་ལས་ ལྷ་གོ་ཡ་དཔུང་གཞི་འགན་འཛིན་གྱི་
 མཆན་རྟགས་བཀོད་ཡོད་མི་དང་འབྲེལ་ འབྲུག་གི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ དང་ དེ་
 འབྲེལ་སྤར་སྒོལ་གྱི་ ཤེས་ཡོན་སྐོར་ལས་ ཞིབ་འཇོལ་དང་ཆོང་འབྲེལ་དོན་ལུ་ སྤྱོད་
 པའི་ཁེ་སྒན་བྱང་མི་ཚུ་ནམ་དག་དང་འདྲ་མཉམ་སྟེ་ བཞོ་བཤའ་རྒྱབ་ནི་དོན་ལུ་ དེ་
 བསྐྱུན་གྱི་ཁྲིམས་བརྩམ་དགོ།

༤༽ ལམ་སྟོན་གྱི་གཞི་ཅ།

འབྲུག་གི་རིགས་སོན་ཐོན་ཁུངས་ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་སྒན་བཞོ་བཤའ་གྱི་སྤྱི་བུས་ དེ་གཤམ་འཁོད་
 གཞི་ཅ་ཚུ་ལུ་གཞི་བཞག་བརྩམས་ཡོད།

༡༽ འབྲུག་པའི་སྤྱེ་ལྷན་རིགས་སྤྱི་ ཐོན་ཁུངས་ཚུ་དང་ དེ་འབྲེལ་སྤར་སྒོལ་ཤེས་ཡོན་
 དང་ དཔལ་འབྱོར་དང་མི་སྟེ་དེ་ལས་འབྲུག་མི་གིས་ འཇིག་རྟེན་ཁམས་དང་ འཕྲལ་
 དང་མ་འོངས་པའི་མི་རབས་ལུ་ བདེ་སྤྱོད་དང་སྒོལ་ཐོགས་འབྱུང་ནི་དོན་ལུ་རང་བཞིན་
 གནས་སྤངས་ལུ་ གློ་གཏད་ཡིད་ཆེས་བསྐྱེད་མི་ཚུ་གིས་བར་ན་ མེད་དུ་མི་རྩུང་བའི་
 མཐུན་འབྲེལ་བཅོ་སྟེ་ཡོད།

༢༽ འབྲུག་གི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་དང་ དེ་འབྲེལ་སྤར་སྒོལ་ཤེས་ཡོན་ལུ་ ཐོབ་སྤྱོད་དང་
 མཁོ་སྤྱོད་འབད་ནི་ཚུ་ འབྲུག་པའི་ ལམ་སྟོན་དང་ ཆོས་ཀྱི་བྱད་ཆོས་ཚུ་དང་འབྲེལ་བ་
 ཡོད་པའི་ཁར་ འཇིག་རྟེན་དང་ འཕྲལ་དང་མ་འོངས་པའི་མི་ རབས་ཚུ་གི་ བདེ་སྤྱོད་
 བྱང་ཐབས་ལུ་ སྒོལ་ཐོགས་དགོ།

- e) As a member country to the CBD and signatory to the Nagoya Protocol on ABS, Bhutan has to develop laws on the fair and equitable sharing of benefits arising from research and commercial utilization of genetic resources and associated traditional knowledge.

3. Guiding Principles

The Access and Benefit-sharing policy of Bhutan is based on the following principles:

- a) There is an integral link between Bhutan's biological resources and associated traditional knowledge and the economic, social and spiritual wellbeing of the Bhutanese people who hold Nature in trust for the benefit of the planet and the current and future generations.
- b) Access to and utilization of Bhutan's genetic resources and associated traditional knowledge should affirm the cultural and spiritual values of the Bhutanese people, and contribute to the wellbeing of the planet and the current and future generations.

ག། སྐྱེ་ལྷན་རིགས་སྣའི་ཐོན་ཁུངས་དང་ དེ་འབྲེལ་སྤར་སྲོལ་ཤེས་ཡོན་སྐོར་ལས་ ཆོང་
 སྤྱར་དང་ ཞིབ་འཛོལ་ ཐོག་ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་ ཁེ་ཕན་འབྱུང་ཡོད་མི་ཚུ་ འབྲེལ་
 ཡོད་ས་གནས་ཀྱི་བདག་འཛིན་པ་དང་སྤྱིར་གཏང་འབྲུག་མི་ཚུ་ལུ་ནམ་དག་དང་འབྲ་
 མཉམ་ ཐོག་བགོ་བཤའ་རྒྱབ་པ་ཅིན་ དེ་གིས་ ཡུན་བརྟན་ལག་ལེན་འཐབ་ནི་ལུ་ སློ་
 བ་བསྐྱེད་ཚུགས་པ་མ་ཚད་ ཡང་ན་ འབྲུག་གི་ཙུ་ཁྲིམས་ཆེན་མོའི་ ཙུ་ཆེན་ ༥ པའི་
 བར་ བཀོད་ཡོད་མི་ ཉམས་སྤྱང་འབད་དགོ་པའི་དགོངས་དོན་དེ་ཡང་གྲུབ་ཚུགས་པ།

ང། འབྲུག་གི་རིགས་སྣུན་ཐོན་ཁུངས་དང་ དེ་འབྲེལ་སྤར་སྲོལ་ཤེས་ཡོན་ལུ་ གོ་སྐབས་
 ཐོབ་ནི་དང་སྤྱོད་ནི་ཚུ་ ལས་བརྟེན་ ང་བཅས་རའི་སྐྱེ་ལྷན་རིགས་སྣའི་ཐོན་ཁུངས་སྐོར་
 ལས་ གོ་རྟོགས་ལེགས་ཤོམ་བྱུང་སྟེ་ ཕན་ཚུས་ཅན་གྱི་ཉམས་སྤྱང་དང་ཡུན་བརྟན་
 སྤྱོད་ནིའི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་ཚུགས་གྲུབ་གོང་འཕེལ་བཏང་ནི་དེ་ ཙུ་གཏན་བཟོ་
 དགོ་པ་འདུག།

༤། འཆར་སྒྲུབ།

དཔལ་འབྱོར་དང་ མི་སྡེ་འབྲུག་མི་ཡོངས་ཀྱི་ བདེ་སྤྱང་ བཅོན་རྟག་རྟོ་བཟོ་ཐོག་ འབྲུག་པའི་སྐྱེ་
 ལྷན་རིགས་སྣའི་སྲོལ་རྒྱུ་ཚུ་ ཉམས་སྤྱང་ དང་ཡུན་བརྟན་ཐོག་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི།

༥། བྱབ་ཡུལ།

རྒྱལ་ཡོངས་ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའི་སྤྱིད་བྱས་དེ་གིས་ འབྲུག་གི་རིགས་སྣུན་ཐོན་ཁུངས་
 དེའི་དམིགས་ཡུལ་སྤར་སྲོལ་གྱི་ཡོན་ཏན་ཚུ་གི་ ཞིབ་འཛོལ་དང་ཆོང་འབྲེལ་ལག་ལེན་ཚུ་འགབ་
 ཡིན། སྤྱིད་བྱས་དེ་གིས་ འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་སྣུན་ཐོན་ཁུངས་ལག་ལེན་ལུ་འཇུག་བྱབ་མེད་པ་ཡིན།

- c) The fair and equitable sharing of the benefits generated from the commercial and research utilization of Bhutan's genetic resources and associated traditional knowledge with its local custodians and the Bhutanese people as a whole will incentivize sustainable use and lead to the fulfillment of the conservation mandate enshrined in Article 5 of the Constitution of Bhutan.
- d) Access to and utilization of Bhutan's genetic resources and associated traditional knowledge should result in strengthened national capacities to develop a better understanding of our biological resources for effective conservation and sustainable utilization.

4. Vision

The conservation and sustainable use of Bhutan's biological heritage through securing the economic, social and spiritual wellbeing of the Bhutanese people.

5. Scope

The National ABS policy covers the research and commercial utilization of Bhutan's genetic resources, their derivatives and associated traditional knowledge. It does not apply to access of human genetic resources.

སྲིད་བྱས་དེགས་ སྐྱེ་ལྷན་རིག་པའི་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་ ཚོང་འབྲེལ་འཐབ་ནི་དང་ གཞན་ལུ་བྱིན་ནི་
 བརྗེ་སོར་འབད་ནི་དང་ ཉེར་སྤྱོད་མཁོ་ཆས་སྡེ་ ལག་ལེན་འཐབ་ཆོག་པ་ཨིན། ག་དེམ་ཅིག་སྡེ་ སྐྱེ་
 ལྷན་རིགས་སྤྱི་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་ ཚོང་འབྲེལ་དང་ཞིབ་འཇོལ་གྱི་དོན་ལུ་ རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་
 སྡེ་ ལག་ལེན་འཐབ་པ་ཅིན་ འདི་བཟུམ་སྡེ་ སྤྱོད་ནིའི་གོ་སྐབས་ཚུ་ སྲིད་བྱས་འདི་གིས་གཤམ་
 ཚུགས་པ་ཨིན།

སྲིད་བྱས་དེགས་ སྤར་སྲོལ་ཡོན་ཏན་ཚུ་ མི་སྡེའི་ནང་འཁོད་དང་ མི་སྡེའི་བར་ན་ལུ་ སྤྱོད་ནི་
 དང་བརྗེ་སོར་འབད་ནི་ བགོ་བཅད་སྲོལ་ནི་ཚུ་ འབད་ཆོག་པ་ཨིན། དེ་བཟུམ་མའི་ ཡོན་ཏན་ཚུ་
 ཁོང་རའི་སྤར་སྲོལ་གྱི་སྐབས་དོན་ལས་ལྷག་སྟེ་ཞིབ་འཇོལ་དང་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་དོན་ལུ་ ལག་ལེན་
 འཐབ་པ་ཅིན་ དེ་བཟུམ་སྡེ་སྤྱོད་ཐབས་གྱི་ གོ་སྐབས་དེ་ཡང་ སྲིད་བྱས་འདི་གིས་གཤམ་ཚུགས་པ་
 ཨིན།

༤༽ རས་ཆོག།

༡༽ ཐོབ་སྤྱོད་དང་ ཁེ་སྤོལ་བགོ་བཤའི་གན་ཡིག།

ཐོབ་སྤྱོད་དང་ ཁེ་སྤོལ་བགོ་བཤའི་གན་ཡིག་ཟེར་མི་འདི་ རིགས་མཚན་ཐོན་ཁུངས་དང་
 དེ་དང་འབྲེལ་བ་ ཡོད་པའི་ སྤར་སྲོལ་གི་ཡོན་ཏན་ སྤྱོད་ཀྱི་གནང་བ་དང་ སྤོར་ཚུན་
 ཁ་འཆམ་གྱི་གན་ཆོག་གཉིས་ཀྱི་ བར་ན་གན་ཡིག་བཟོ་མི་ལུ་གོ་ཤི་ཨིན།

༢༽ ཐོབ་སྤྱོད་དང་ ཁེ་སྤོལ་བགོ་བཤའ་གི་ མ་དངུལ།

ཐོབ་སྤྱོད་དང་ ཁེ་སྤོལ་བགོ་བཤའ་གི་ མ་དངུལ་ཟེར་མི་དེ་ འབྲུག་གི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་
 ཁུངས་ཀྱི་ ཞིབ་འཇོལ་ དང་ཚོང་འབྲེལ་ ལག་ལེན་ཚུ་ལས་ འཐོབ་མི་མ་དངུལ་

This policy excludes biological resources when traded, shared, exchanged and used as commodities. If biological resources traded as commodities are later utilized as genetic resources for research and/or commercial purposes, such utilization shall be covered by the scope of this policy.

This policy further excludes the use, sharing and exchange of traditional knowledge within and between local communities. If such knowledge is utilized beyond its traditional context for commercial and/or research purposes, such use shall be covered by the scope of this policy.

6. Definitions

a) Access and Benefit Sharing Agreement (ABS Agreement)

ABS Agreement means an agreement between the user and providers of genetic resources and/or associated traditional knowledge consisting of Prior Informed Consent (PIC) and Mutually Agreed Terms (MAT).

b) Access and Benefit Sharing Fund (ABS Fund)

The ABS Fund shall mean a fund established to receive monetary benefits derived from the research and commercial utilization of Bhutan's genetic resources and/

ཀྱི་ ཁེ་ཕན་རྩུ་དང་ དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ སྤར་སྒོལ་ ཡོན་ཏན་ལག་ལེན་ འཐབ་པའི་
འབྲས་དང་ གོ་སྐབས་ཀྱི་གོ་རིམ་ནང་ མ་དངུལ་བཅུགས་བཞག་མི་ མ་དངུལ་རྩུ་ལུ་
གོམ་ཨིན།

ག༽ རིགས་རྒྱན་ཐོན་ཁུངས་རྩུ་ལུ་ ཐོབ་སྦྱོང་དང་ མཁོ་སྦྱོང་གི་ གོ་སྐབས་ལེན་ནི།

རིགས་རྒྱན་ཐོན་ཁུངས་རྩུ་ལུ་ འབྲེལ་བ་འཐབ་ནིའི་ གོ་སྐབས་ལེན་ནི་ ཟེར་མི་དེ་
འབྲུག་གི་རིགས་རྒྱན་ཐོན་ཁུངས་ཀྱི་ལག་ལེན་ རིགས་རྒྱན་ཐོན་ཁུངས་རྩུ་ ཁོང་རའི་
ས་ཁོངས་ རོ་མ་ནང་སྐྱེས་ཡོད་མི་ ནང་ལུ་ འབྲེལ་བ་འཐབ་ནིའི་ གོ་སྐབས་ ལེན་
རུང་འདྲ་ ས་ཁོངས་ གཞན་གསར་པ་ ཅིག་ནང་ལུ་ འཇུགས་སྦྱོང་ འཐབ་ཡོད་
མིའི་ནང་གོ་སྐབས་ལེན་རུང་འདྲ་ རིགས་རྒྱན་དང་རིགས་སོན་ཐོན་ཁུངས་ཀྱི་ སྐྱེ་ལྷན་
རྩིས་སྦྱོར་ སྦྱོར་རྩུལ་ལུ་སྐྱེ་ལྷན་འཕུལ་རིག་འཇུག་བྱབ་འབད་ནི་ལས་འགོ་བཟུང་ཞིབ་
འཚོལ་དང་གོང་འཕེལ་གི་དོན་ལུ་ལག་ལེན་འཐབ་མི་ལུ་གོམ་ཨིན།

རིགས་རྒྱན་ཐོན་ཁུངས་རྩུ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནིའི་གོ་སྐབས་ལེན་ནིའི་དོན་ལུ་འབྲུག་གི་
རིགས་རྒྱན་ཐོན་ཁུངས་ ཡང་ན་ སྐྱེ་ལྷན་རིག་པའི་འབྲུང་རྩུལ་ རྩུ་ གོང་འཕེལ་དང་
ཞིབ་འཚོལ་འབད་ནི་ལུ་གོམ་ཨིན།

ང༽ རིགས་རྒྱན་ཐོན་ཁུངས་དང་ འབྲེལ་བའི་སྤར་སྒོལ་ཡོན་ཏན་དང་ འབྲེལ་བ་འཐབ་ནིའི་
གོ་སྐབས།

སྤར་སྒོལ་ཡོན་ཏན་རྩུ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནིའི་ གོ་སྐབས་ཟེར་མི་འདི་ རིགས་སོན་ཐོན་
ཁུངས་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ སྤར་སྒོལ་ཡོན་ཏན་གོང་འཕེལ་དང་ ཞིབ་འཚོལ་གི་
དོན་ལུ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་ལུ་གོམ་ཨིན།

or associated traditional knowledge including processing fee and the cash deposit payable at the Scoping phase.

c) Access to Genetic Resources

Access to genetic resources means the utilization of genetic resources from Bhutan irrespective of whether they are accessed in situ or ex situ for the purpose of conducting any research and/or development on the genetic and/or biochemical composition of genetic resources including through the application of biotechnology.

Access to genetic resources also includes the conducting of any research and development on derivatives of biological or genetic resources from Bhutan.

d) Access to Traditional Knowledge associated with Genetic Resources

Access to traditional knowledge means the utilization of traditional knowledge associated with genetic resources for the purpose of conducting any research and development.

ཅ ག ལག་ལེན་དངོས་གཞིའི་གནང་བ།

ལག་ལེན་དངོས་གཞིའི་གནང་བ་ཟེར་མི་འདི་རྒྱལ་ཡོངས་དམིགས་གནད་གི་ཆ་འཛོག་
འབད་ཡོད་པའི་ཐོབ་སྤྱད་དང་ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའི་གན་ཡིག་དང་ལག་ལེན་དངོས་གཞིའི་
གོ་རིམ་གཏན་འཁེལ་བཟོ་ཡོད་མི་ལུ་གནང་བ་གནང་མི་ལུ་གོམ་ཨིན།

ཆ ག རིགས་སོན་ཐོན་ཁུངས་དང་ དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ སྤར་སྤོལ་ཡོན་ཏན་ལག་ལེན་གི་
ལག་ལེན་དངོས་གཞིའི་གོ་རིམ།

རིགས་སོན་ཐོན་ཁུངས་དང་ དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ སྤར་སྤོལ་ཡོན་ཏན་ལག་ལེན་གི་
ལག་ལེན་དངོས་གཞིའི་གོ་རིམ་ཟེར་མི་འདི་ འདི་བཟུམ་མའི་ ཐོན་ཁུངས་དང་ཤེས་
ཡོན་གྱ་ དམིགས་པ་བསྐྱེད་དེ་ ཞིབ་འཇོལ་ཡང་ན་ཚོང་འབྲེལ་ནང་ འབྲེལ་གཏོགས་
འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ དམིགས་བསལ་གི་ ཐབས་ལམ་གི་གོ་རིམ་སྒྲིག་མི་ལུ་གོམ་ཨིན།
ལག་ལེན་དངོས་གཞིའི་གོ་རིམ་ནང་རིགས་རྒྱན་ཐོན་ཁུངས་ལས་འབྱུང་བའི་རིག་པ་ཚུ་
ཤེས་རབ་བྱུང་ཚེས་གི་ཐོབ་དབང་ ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་དང་བརྟག་ཞིབ་ དེལས་ ཚོང་
འབྲེལ་ལུ་ཚད་འཛིན་འབད་མ་ཨིན།

ཇ ག རྒྱུ་ལྷན་འཕུལ་རིག།

རྒྱུ་ལྷན་འཕུལ་རིག་ཟེར་མི་འདི་ རྒྱུ་ལྷན་རིམ་ལུགས་དང་ རྟོག་ཆགས་ ཡང་ན་ འདི་
གཉིས་ལས་ཐོན་པའི་རྒྱ་ཆས་ཚུ་ འཕུལ་རིག་གང་རུང་ལག་ལེན་འཐབ་ཐོག་ལས་ཐོན་
སྐྱེད་བཟོ་ནི་ ཡང་ན་ ཐོན་སྐྱེད་ལེགས་བཅོས་འབད་ནི་ ཡང་ན་ དམིགས་བསལ་ལག་
ལེན་གི་དོན་ལུ་བཟོ་སྦྱར་འབད་ནིའི་ རིག་པ་ལུ་ གོམ་ཨིན།

e) Actualization Permit

Actualization Permit means a permit issued by the National Focal Point endorsing the ABS Agreement and formalizing the Actualization Phase.

f) Actualization Phase of utilization of Genetic Resources and/or associated Traditional Knowledge

The actualization phase of utilization of genetic resources and/or associated traditional knowledge shall mean the phase when specific steps are undertaken to commercialize or engage in focused research on such resources and/or knowledge.

The actualization phase includes, but is not limited to applications for intellectual property rights, product development and testing and marketing.

g) Biotechnology

Biotechnology means any technological application that uses biological systems, living organisms, or derivatives thereof, to make or modify products or processes for specific use.

༩༽ མི་སྤེའི་སྒྲིག་ལུགས།

མི་སྤེའི་སྒྲིག་ལུགས་ ཟེར་མི་འདི་ འབྲུག་གི་རིགས་སོན་ཐོན་ཁྲལ་དང་ དེ་དང་
འབྲེལ་བའི་སྤར་སྟོལ་ཡོན་ཏན་ས་གནས་ཁག་ཚུ་ནང་ སྟོལ་རྒྱུན་འཐབ་ཡོད་པའི་ལམ་
ལུགས་སྟོལ་དང་ འབྲེལ་བ་ཡོད་མི་ཚུ་ལུ་བརྩི་མཐོང་དང་ ཁྲིམས་ལུ་གཞི་བཞག་
སྟེ་ བཅའ་མར་གཏོགས་མའི་ ལཱ་རིམ་དང་འབྲེལ་ སྒྲིག་ལུགས་བཟོ་ཡོད་མི་དེ་ཡང་
རིགས་མཚན་ཐོན་ཁྲལ་དང་ དེ་དང་འབྲེལ་བའི་སྤར་སྟོལ་གི་ཐབས་རིག་ ལག་ལེན་
ཐབས་པའི་སྐབས་ སྤྱོད་གི་གནང་བ་དང་ ཕན་ཚུན་ཁ་འཆམ་གྱི་གན་ཆོག་གཉིས་
ཀྱི་ ལམ་ལུགས་ ཉིང་སངས་ས་དང་ རིན་མེད་སྟོང་པ་སྟེ་བཟོ་ཐོག་ལས་ འཐོབ་
ཐབས་ཚུ་ ཁ་གསལ་སྟེ་ཤེས་དགོ།

༩༽ རྩོགས་སྒྲུབ་ཅན་གྱི་དབང་འཛིན་པ།

རྩོགས་སྒྲུབ་ཅན་གྱི་དབང་འཛིན་ཟེར་མི་འདི་ འབྲུག་གཞུང་གི་སོ་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་
ལྷན་ཁག་གི་གཙོ་འཛིན་ལུ་ གོམ་ཨིན།

ཐ༽ རིགས་བརྒྱད་འབྱུང་ཚུལ།

རིགས་བརྒྱད་འབྱུང་ཚུལ་ཟེར་མི་འདི་ རིགས་བརྒྱད་ཀྱི་ རུས་པ་མེད་རུང་ རིགས་
རྒྱུན་ཐོན་ཁྲལ་ ཡང་ན་ སྟེ་ལྷན་རིག་པའི་ བཅུད་འབྱུར་ ཡང་ན་ རིགས་བརྒྱད་
ཁ་གསལ་ལས་འབྱུང་བའི་ རང་བཞིན་གྱིས་ སྟེ་ལྷན་རྩིས་སྦྱོར་ལས་ འབྱུང་མི་ལུ་
གོམ་ཨིན།

h) Community Protocols

Community protocols means protocols developed through a participatory process based on customary laws and values by local custodians of Bhutan's genetic resources and/or associated traditional knowledge detailing at the minimum a clear process for acquiring their free and prior informed consent and establishing mutually agreed terms and benefit sharing with respect to any utilization of their resources and knowledge.

i) Competent Authority

Competent Authority means the Head of the Ministry of Agriculture and Forests of the Royal Government of Bhutan.

j) Derivatives

Derivatives means naturally occurring biochemical compounds resulting from the genetic expression or metabolism of biological or genetic resources, even if it does not contain functional units of heredity.

ད། རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས།

རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཟེར་མི་འདི་ ཤིང་དང་སེམས་ཅན་ རྟོག་ཆགས་ཕྱ་འབྲུབ་
རིགས་བརྒྱད་གྱི་རྒྱུད་ཁུངས་ ལག་ལེན་འཐབ་མི་དང་ རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཀྱི་ རྩེ་
ལྷན་ཇས་སྦྱོར་གྱི་སྦྱོར་ཚུལ་ རིགས་རྒྱུན་བདེ་དོན་དང་འབྲུང་ཡུལ་ཚུ་གེ་ར་ཚུ་དཔ་ཨིན།

ན། རྒྱལ་ཡོངས་རོཨབ་ཡིག་ཨང་།

རྒྱལ་ཡོངས་རོཨབ་ཡིག་ཨང་ཟེར་མི་འདི་ རྟོགས་སྦྱབས་ཅན་གྱི་ དབང་འཛིན་པ་གིས་
འབྲུག་གི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ ཁུངས་དང་ འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ཤེས་ཡོན་དང་ འབྲུག་གི་
རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་སྦྱོད་ནིའི་ གོ་སྐབས་ཚུ་ རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་ནི་དང་ ཨང་འཛིན་
འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ བསྐྱོ་བཞག་གནང་བའི་ བཀོད་ཚུགས་ལུ་གོམ་ཨིན།

པ། རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་སྦྱོད་མི།

འབྲུག་གཞུང་གི་ སོ་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྷན་ཁག་ལས་བརྒྱད་དེ་འབད་མི་ལུ་ གོམ་
ཨིན།

ཕ། རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་དང་འབྲེལ་བའི་ སྤར་སྤོལ་ཤེས་ཡོན་སྦྱོད་མི།

མི་སྡེ་ཡང་ན་ རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་དང་འབྲེལ་བའི་ སྤར་སྤོལ་ཤེས་ཡོན་འཆང་མི་
མི་སྡེ་ལུ་གོམ་ཨིན།

བ། རིགས་སོན་ཐོན་ཁུངས་དང་ དེ་དང་འབྲེལ་བའི་སྤར་སྤོལ་ཡོན་ཏན་ ལག་ལེན་ལུ་ གོ་
སྐབས་ཀྱི་གོ་རིམ།

རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་དང་ དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ སྤར་སྤོལ་ཡོན་ཏན་ཐོབ་སྦྱོད་འབད་

k) Genetic Resources

Genetic resources means all material of plant, animal, microbial or other origin containing functional units of heredity and include the biochemical composition of genetic resources, genetic information and derivatives.

l) National Focal Point

National Focal Point means the body designated by the Competent Authority to facilitate and regulate the access to Bhutan's genetic resources and associated traditional knowledge.

m) Provider of Genetic Resources

The Royal Government of Bhutan acting through the Ministry of Agriculture and Forests.

n) Provider of TK associated with Genetic Resources

Community/Communities holding TK associated with genetic resources

o) Scoping Phase of utilization of Genetic Resources and/or associated Traditional Knowledge

The scoping phase of utilization of genetic resources and/or associated traditional knowledge shall mean the initial

ནི་ལུ་གོ་སྐབས་གོ་རིམ་ཟེར་མི་འདི་ ཚོང་ལམ་དང་ཞིབ་འཇོལ་གྱི་ ལྷོགས་གྲུབ་གཞི་
བཙུགས་འབད་ནིའི་ དམིགས་ཡུལ་བསྐྱེད་དེ་ གོང་འཕེལ་དང་ཞིབ་འཇོལ་གྱི་དཔུང་
ཞིབ་འགོ་ཐོག་འབད་མི་ལུ་གོ་མ་ཨིན།

མ་ཀློང་། རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ སྤར་སྤོལ་ཡོན་ཏན།
རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ སྤར་སྤོལ་ཡོན་ཏན་དང་ འབྲེལ་གཏོགས་ཟེར་མི་འདི་ འབྲུག་
གི་མི་སྡེའི་ནང་ཡོད་པའི་ཡོན་ཏན་དང་རིག་པ་གསར་པ་ ལུགས་སྤོལ་ཚུ་ སྐྱེ་ལྷན་
རིགས་སྤྱི་སྤྱོད་མི་དང་ འབྲེལ་བ་ཡོད་མི་ཚུ་ སྐྱེ་ལྷན་རིགས་པའི་ཐོན་ཁུངས་ཀྱི་ གཞི་
བཟོན་དང་འབྲེལ་བའི་ ཡོན་ཏན་ཚུ་ལུ་ ཚད་འཛིན་འབད་མ་ཨིན།

ཅ་ཀློང་། སྤྱོད་མི་
འབྲུག་གི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ལུ་ སྤྱོད་འདོད་ཡོད་མི་ སྤྱིར་བཏང་གི་མི་ ཡང་ན་
ཁྲིམས་དོན་གྱི་མི་ཚུ་ལུ་ གོ་མ་ཨིན།

༧༽ སྤྱོད་ལྷན་གྱི་དམིགས་དོན།

༡. འབྲུག་གི་མི་ཚུ་ལུ་ ཁོང་རའི་ སྐྱེ་ལྷན་རིགས་པའི་ཐོན་ཁུངས་དང་ དེ་དང་འབྲེལ་བའི་
སྤར་སྤོལ་ཡོན་ཏན་ལུ་ གོ་གཏང་ ཡིད་ཆེས་རྫོངས་ནི།
༢. འབྲུག་གི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཀྱི་ གནས་གོང་ཉམས་སྲུང་དང་ ལུན་བརྟན་གནས་
ཐབས་བཙུག་ཏོག་ཏོག་དང་གོང་འཕེལ་གཏང་ནི།

exploratory phase of research and development with the aim of establishing market or research potential.

p) **Traditional Knowledge associated with Genetic Resources**

Traditional knowledge associated with genetic resources means the knowledge, innovations and practices of Bhutanese communities that is related to the utilization of biodiversity and is not limited to knowledge relating to genetic structure of biological resources.

q) **User**

A natural or legal person seeking access to Bhutanese Genetic Resources.

7. Policy Objectives

1. To secure the trusteeship of the Bhutanese people over their biological resources and associated traditional knowledge.
2. To augment and secure the value of Bhutan's genetic resources for conservation and sustainable use.

3. འབྲུག་གི་རིགས་རྒྱུ་ཐོན་ཁུངས་དང་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་སྤར་སྤོལ་ཡོན་ཏན་སྤོད་མི་དང་
ལག་ལེན་འཐབ་མི་གཉིས་ཀྱི་ བར་ན་སློ་གཏད་ཐོག་ ཡན་ཚུན་རྒྱབ་སྐྱོར་གྱི་འབྲེལ་བ་
ཡར་ཕྱག་བཏང་ནི།
4. འབྲུག་གི་རིགས་རྒྱུ་ཐོན་ཁུངས་དང་ དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ སྤར་སྤོལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་
ལག་ལེན་འཐབ་ནིའི་ གོ་སྐབས་ཚད་འཛིན་ འབད་ནི།
5. འབྲུག་གི་རིགས་རྒྱུ་ཐོན་ཁུངས་དང་ དེ་དང་འབྲེལ་བའི་སྤར་སྤོལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་ ལག་
ལེན་འཐབ་ཐོག་ ཚོང་འབྲེལ་དང་ཞིབ་འཇོལ་གྱི་ཁེ་ཕན་འབྱུང་ཡོད་མི་རྒྱ་ འབྲེལ་མཉམ་
དང་རྣམ་དག་ཐོག་ལུ་ བགོ་བཤའ་རྒྱབ་ནི་ གཏན་འཁེལ་བཟོ་ནི།

༡༽ སྤྱི་ཕྱུས་ཀྱི་ཐབས་ལམ།

སྤྱི་ཕྱུས་དམིགས་དོན་ དང་པ། འབྲུག་པའི་མི་རྒྱུ་ལུ་ ཁོང་རའི་ སྤྱི་ཕྱུས་རིགས་པའི་ཐོན་ཁུངས་
དང་ དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ སྤར་སྤོལ་ཡོན་ཏན་ལུ་ སློ་གཏད་ཡིད་ཆེས་རྩོང་མི།

- 1-1 འབྲུག་གི་རིགས་རྒྱུ་ཐོན་ཁུངས་དང་ དེ་དང་འབྲེལ་བའི་སྤར་སྤོལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་ལས་
ལེན་དང་ འབྲུག་གི་རང་བཙན་གྱི་དབང་ཆ་དང་ མི་སེར་གྱི་སློ་གཏད་ཡིད་ཆེས་ཐོག་ལུ་
རོམ་ལེན་འབད་ནི།
- 1-2 མི་སྤེལ་ རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་དེ་ རང་སའི་གཡུས་སྤོ་རྒྱ་ནང་ སྤྱི་གཡུགས་བཟོ་ཞིན་མ་ལས་
དེ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ འབྲུག་གི་རིགས་རྒྱུ་ཐོན་ཁུངས་དང་ དེ་དང་འབྲེལ་བའི་སྤར་
སྤོལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་ འབྲེལ་བ་འཐབ་ནི་ གོ་སྐབས་ལེན་ནི་དང་དབང་ཆ་ལེན་ནིའི་དོན་ལུ་
སྤྲོ་གོང་གི་གནང་བ་དང་ ཡན་ཚུན་ཁ་ཆམ་གྱི་གན་ཆོག་གི་ བདེ་སྤྱི་ག་བཟོ་དགོ།

3. To promote long term mutually supportive relationships based on trust between the providers and users of Bhutan's genetic resources and associated traditional knowledge.
4. To regulate access to Bhutan's genetic resources and associated traditional knowledge.
5. To ensure fair and equitable sharing of the benefits arising from the commercial and research utilization of Bhutan's genetic resources and associated traditional knowledge.

8. Policy Measures

Policy Objective 1: To secure the trusteeship of the Bhutanese people over their genetic resources and associated traditional knowledge.

- 1.1 Affirm and exercise the sovereign rights of Bhutan and the trusteeship of its people over its biological resources and associated traditional knowledge.
- 1.2 Support local communities to develop community protocols based on which they can grant prior informed consent (PIC) and negotiate mutually agreed terms (MAT) where they have established rights to grant access to genetic resources and/or associated traditional knowledge.

༡.༣ ཤེས་ཡོན་དང་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་ བདག་འཛིན་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་
དང་ དེ་དང་འབྲེལ་བའི་སྤར་སྤོལ་ཡོན་ཏན་ཚུ་ ཡུན་བརྟན་ཐོག་ བཞག་ཡོད་པའི་ མི་
སྤེལ་འཛིན་འབད་དགོ།

༡.༤ འབྲུག་གི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་དང་ དེ་དང་འབྲེལ་བའི་སྤར་སྤོལ་ཡོན་ཏན་ཚུ་ ཞིབ་
འཛེལ་དང་ ཚོང་འབྲེལ་གྱི་དོན་ལུ་ལག་ལེན་འཐབ་ནིའི་དོན་ལུ་ ཚད་འཛིན་འབད་ནི་
དང་ རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་ཐབས་ལམ་སྤྲིག་ནི་ཚུ་ ཡར་ཤུག་བཏང་ནི།

༡.༥ ཐོབ་སྤྱོད་དང་ ཁེ་ཕན་བཀོ་བཤའ་ལུ་ གཞི་བཞག་སྟེ་ འབྲུག་གི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་
ཁུངས་དང་ དེ་དང་ འབྲེལ་བའི་སྤར་སྤོལ་ཡོན་ཏན་ཚུ་ གནས་གོང་ཐོག་ མི་མང་ལུ་
གོ་བ་བདེ་སྤྱོད་དང་ ཚུག་གྲུབ་གོང་འཕེལ་བཏང་ནི་ལུ་ ཕན་ཐབས་བཟོ་ནི།

**སྤྱི་ཕྱུས་ཀྱི་དམིགས་དོན་ གཉིས་པ། འབྲུག་གི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཀྱི་ གནས་གོང་ཉམས་
སྤུང་དང་ཡུན་བརྟན་གནས་ཐབས་ཀྱི་གོང་འཕེལ་དང་ གཏན་ཏྲུག་ཏོ་བཟོ་ནི།**

༡.༡ འབྲུག་གི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་དང་ དེ་དང་འབྲེལ་བའི་སྤར་སྤོལ་ཡོན་ཏན་ཚུ་གི་ཐོ་
དང་ དངོས་གསལ་སྒོག་བརྟན་ཆ་ཚང་བཟོ་ནིའི་ གཙོ་རིམ་བཏོན་ཏེ་འབྲུག་གི་རིགས་
རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་དང་ དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ སྤར་སྤོལ་ཡོན་ཏན་ཐོག་ལུ་ ཞིབ་འཛེལ་དང་
ཚོང་འབྲེལ་ལས་ ཁེ་ཕན་མང་སྤུ་ཅིག་བཟོ་ནིའི་ གཏན་འཁེལ་བཟོ་ནི།

༡.༢ རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་ ཚུག་གྲུབ་ཡར་རྒྱས་གཏང་ནི་དང་ ལཱ་གཡོག་གི་གོ་སྐབས་བྱིན་ནིའི་
དོན་ལུ་ འཕུལ་རིག་བརྒྱ་མཆོད་དང་ རྒྱལ་སྤྱི་ མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ཞིབ་འཛེལ་ཐོག་ལས་
རྒྱལ་ཁབ་ནང་འཁོད་ འབྲུག་གི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་དང་ དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ སྤར་
སྤོལ་ ཡོན་ཏན་ཐོག་ལུ་ ཞིབ་འཛེལ་དང་ ཚོང་འབྲེལ་གྱི་གོ་སྐབས་བྱིན་ནི།

- 1.3 Recognize communities that have sustained genetic resources and/or associated traditional knowledge as the custodians of such resources and knowledge.
- 1.4 Strengthen national mechanisms to regulate research and commercial utilization of genetic resources and associated traditional knowledge of Bhutan.
- 1.5 Facilitate capacity development and public awareness on the value of Bhutan's genetic resources and associated traditional knowledge in the context of Access and Benefit-Sharing.

Policy Objective 2: To augment and secure the value of Bhutan's genetic resources and associated traditional knowledge for conservation and sustainable use.

- 2.1 Secure maximum benefits from the commercial and research utilization of Bhutan's genetic resources and associated traditional knowledge by prioritizing a comprehensive genetic resource and traditional knowledge inventory and documentation.
- 2.2 Promote in-country research and commercial utilization of Bhutan's genetic resources and associated traditional knowledge through technology transfer and collaborative research to generate employment and build national competence.

༡.༣ འབྲུག་གི་རིགས་རྒྱན་ཐོན་ཁུངས་དང་ དེ་དང་འབྲེལ་བའི་སྤར་སྒོལ་ཡོན་ཏན་ཐོག་ལུ་
 ཞིབ་འཆོལ་དང་ ཆོང་འབྲེལ་གྱི་ཁེ་ཕན་འབྱུང་ཡོད་མི་ཚུ་ སྐྱེ་ལྷན་གནས་སྤངས་རིམ་
 ལུགས་ཀྱི་ཞབས་ཏོག་ ཉེན་སྲུང་དང་ལྷན་པ་བཟོ་ནི་དང་ སྐྱེ་ལྷན་རིགས་སྤྱ་ཉམས་སྲུང་
 དང་ཡུན་བརྟན་ཐོག་ལག་ལེན་འཐབ་ཚུགས་པ་བཟོ་ནིའི་བྱ་བ་ཚུ་ནང་ལུ་བཏང་ནི་གཏན་
 འཁེལ་བཟོ་ནི།

**སྤྱི་ལྟུང་གི་དམིགས་དོན་ གསུམ་པ། འབྲུག་གི་རིགས་རྒྱན་ཐོན་ཁུངས་དང་ དེ་དང་འབྲེལ་བའི་
 སྤར་སྒོལ་ཡོན་ཏན་ སྤྱི་དམི་དང་ ལག་ལེན་འཐབ་མི་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་ སློག་ཏད་ཐོག་ ཕན་ཚུན་
 རྒྱབ་སྐྱོར་གྱི་འབྲེལ་བ་ཡར་ཕྱག་བཏང་ནི།**

༣.༡ འབྲུག་གི་ཐོབ་སྤྱོད་དང་ ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའ་གི་ ཁས་ལེན་གན་ཡིག་གི་ དགོས་མཁོ་
 དང་ གན་ཡིག་དང་འབྲེལ་ འགན་འཁུ་མིལ་བྱ་འབག་ནི་དང་ དུས་རྒྱུན་ཁས་ལེན་
 གན་ཡིག་ལག་ལེན་འཐབ་ཚུགས་པའི་ གོ་སྐབས་ཀྱི་བརྟན་ཏུ་འཐོབ་ཚུགས་པ་བཟོ་
 བྱེད་དོན་ལུ་ མཉམ་འབྲེལ་དང་ དྲངས་གསལ་ དམ་ཆིག་དང་ སློག་ཏད་ ཚུལ་
 ཁྲིམས་ཀྱི་ཐོག་ལུ་ ཕྱག་ལུ་ གན་ ཚུགས་པའི་ ཁས་ལེན་འབད་དགོ།

༣.༢ སྤྱི་མཐུན་སྤྱོ་བ་དེ་ངོས་འཛིན་འབད་དེ་ འབྲུག་པའི་བཙུ་མཐོང་དང་རྒྱབ་འགལ་ཡོད་
 མེད་བཟུ་མེ་ ཆོང་མེ་དང་ཞིབ་འཆོལ་གཙུག་མེ་ཚུ་དང་ ཡུན་བརྟན་ཐོག་མཐུན་འབྲེལ་
 བཞག་ནི་དང་ ཕན་ཚུན་གུས་ཞབས་ ཁེ་ཕན་འབྱུང་ནིའི་ཕྱོགས་གྲུབ་ཡར་ཕྱག་བཏང་
 བྱེད་ གོ་སྐབས་འཆོལ་ནི།

༣.༣ ཁག་འབག་གན་ཡིག་འདི་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱི་དབང་དགོ་པའི་ཁར་
 རྩོད་རྟོགས་ག་ཅིར་འབྱུང་རུང་ ཅུ་ཕན་ གཉིས་ཆ་རའི་ཁ་ཐུག་ལས་ ཁ་འཆམ་ཐོག་
 འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་རང་ འཆམ་ཁ་དང་ བདེ་སྤྱིག་བཟོ་དགོ།

- 2.3 Ensure that the benefits arising from the research and commercial utilization of Bhutan's genetic resources and associated traditional knowledge are directed towards the conservation and sustainable use of biodiversity and securing ecosystem services.

Policy Objective 3: To promote long term mutually supportive relationships based on trust between the providers and users of Bhutan's biological resources and associated traditional knowledge.

- 3.1 Commit to being an ethical, reliable, committed and transparent partner who will provide full and easily accessible information about Bhutan's ABS requirements, facilitate a consistent process for access and do its utmost to fulfill its contractual obligations.
- 3.2 Explore the potential of developing a mutually beneficial and respectful, long-term relationship with a company or research institute, by identifying common interests and possible areas of conflict with Bhutanese values.
- 3.3 Ensure that the contractual agreement is governed by laws of Bhutan and any disputes arising are resolved primarily through negotiation and mediation in Bhutan using a mediator that both parties are in agreement with.

སྤྲོད་བྱས་ཀྱི་དམིགས་དོན་ བཞི་པ། འབྲུག་གི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁྲུངས་དང་ དེ་དང་འབྲེལ་བའི་
སྤར་སྟོལ་ཡོན་ཏན་རྒྱུ་ ལག་ལེན་འཐབ་ བྱི་ལོ་གོ་སྐབས་ ཚད་འཛིན་འབད་ནི།

༤.༡ སོ་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྷན་ཁག་གི་ བསྐོ་བཞག་འབད་ཡོད་པའི་ རྒྱལ་ཡོངས་རོ་
ཚབ་ཡིག་ཚང་གིས་ འབྲུག་གི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁྲུངས་དང་ དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ སྤར་
སྟོལ་ཡོན་ཏན་རྒྱུ་ལག་ལེན་འཐབ་ནིའི་ གོ་སྐབས་འདྲ་མཉམ་དང་ནམ་དག་ཐོག་ རྫོང་
ནིའི་ཁྲིམས་ལུགས་ གཏན་འཁེལ་བཟོ་ནི།

༤.༢ འབྲུག་གི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁྲུངས་དང་ དེ་དང་འབྲེལ་བའི་སྤར་སྟོལ་ཡོན་ཏན་རྒྱུ་འབྲུག་
པའི་མི་སེར་དང་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དབང་བའི་ རང་བཞིན་གནས་སྤངས་ཀྱི་ གནས་
ཚད་དང་ དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ ཀྱན་སྦྱོང་ནམ་གཞག་ རྒྱལ་མཐུན་སྦྱོང་ནིའི་ ཁས་ལེན་
འབད་དེ་ ལག་ལེན་འཐབ་མི་རྒྱུ་ལྟ་འབྲེལ་བ་འཐབ་ནིའི་ གོ་སྐབས་ཡར་ཤལ་བཏང་ནི།

༤.༣ རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁྲུངས་ཀྱི་ས་ཁོངས་སྡེ་ རོས་འཛིན་འབད་ཡོད་མི་ ཡང་ན་ ཚོས་ལྷན་
ཀྱི་ཅུ་ཅན་ས་ཁོངས་སྡེ་ རོས་འཛིན་འབད་ཡོད་མི་ ས་ཁོངས་རྒྱ་ནང་ འགྲོ་ནིའི་གོ་
སྐབས་ ཚད་འཛིན་འབད་མི་དེ་ བྱད་ཚོས་མཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ འབྲུག་གི་མི་སེར་
རྒྱ་གིས་ རང་བཞིན་གནས་སྤངས་དང་གཅིག་ཁར་ ལམ་སྟོལ་དང་ ཚོས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་
ཡོད་མི་རྒྱུ་ ཡར་ཤལ་དང་ སྤང་སྦྱོབ་འབད་ བྱི་ལོ་དོན་ལུ་ཨིན།

༤.༤ འབྲུག་གི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁྲུངས་དང་ དེ་དང་འབྲེལ་བའི་སྤར་སྟོལ་ཡོན་ཏན་རྒྱུ་ དབྱེ་བ་
གཉིས་ནང་ལུ་ཕྱེ་ཡོད་མི་དེ་ཡང་གོ་སྐབས་ཀྱི་གོ་རིམ་ཅིག་དང་ ལག་ལེན་དོན་གཞིའི་
གོ་རིམ་སྡེ་ཡོད་པའི་ཁར་ དེ་རྒྱ་གི་གནས་སྤངས་རྒྱ་ཡང་ སོ་སོར་སྡེ་ཡོད་པ་ཨིན།

Policy Objective 4: To regulate access to Bhutan's genetic resources and associated traditional knowledge.

- 4.1 Ensure that access to Bhutan's genetic resources and associated traditional knowledge is regulated in a clear and transparent manner by the National Focal Point designated by the Competent Authority.
- 4.2 Promote access to Bhutan's genetic resources and/or associated traditional knowledge to users that conform to the ethical and environmental standards of Bhutan and its people.
- 4.3 Access to genetic resources in areas declared and/or regarded as sacred will be limited to safeguard and uphold the unique spiritual and cultural relationships of the Bhutanese people with Nature.
- 4.4 Access to Bhutan's genetic resources and/or associated TK shall be divided in two phases: a Scoping Phase and an Actualization Phase with differing conditions for each phase.

༤.༤.༡ གོ་སྐབས་གོ་རིམ་གྱི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་ཡིག་ཚང་ ཡང་ན་ རྩིས་
 འཛིན་འབད་ཡོད་པའི་ལས་སྡེ་གཅིག་དང་ གོ་སྐབས་ལེན་ནིའི་ གན་ཡིག་
 བཟོ་དགོ། རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་ཡིག་ཚང་ཡང་ན་ རྩིས་འཛིན་འབད་ཡོད་པའི་
 ལས་སྡེ་དེ་གིས་ འབྲུག་གི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་དང་ དེ་དང་འབྲེལ་བའི་
 སྤར་སྟོལ་ཡོན་ཏན་ལག་ལེན་གྱི་ གོ་སྐབས་གོ་རིམ་ནང་ལུ་ འབྲེལ་གཏོགས་
 འབད་ནིའི་ དང་འདྲོད་བསྐྱེད་མི་ལག་ལེན་པ་ཚུ་གིས་ བརྟེན་དེ་ལུ་ཡིད་
 ཆེ་ བསྐྱེད་ཚུགས་པ་ཅིན་ ལག་ལེན་པ་འདི་ལུ་གོ་སྐབས་ཀྱི་གནད་བ་བྱིན་
 བློ་ འདི་བཟུམ་གྱི་ཐོབ་སྤྱོད་ཀྱི་གནད་བ་འདི་ རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་ཡིག་ཚང་
 དང་ལག་ལེན་འཐབ་མི་གི་ བར་ན་གན་ཡིག་སྡེ་ བཙུ་དགོཔ་དང་ དེ་ནང་
 ལག་ལེན་འཐབ་ཐངས་ཀྱི་གནས་སྤངས་ཚུ་ཚུད་དགོཔ་དང་ ཐོབ་སྤྱོད་དང་
 ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའ་གི་ ཁས་ལེན་གན་ཡིག་གཏན་འཁེལ་གྱི་གནས་སྤངས་
 དེ་བཟུམ་མའི་ཐོན་ཁུངས་དང་ ཤེས་ཡོན་ ལག་ལེན་གོ་རིམ་ནང་ འབྲེལ་
 གཏོགས་མ་འབད་བའི་ སྤར་གོང་གི་ལག་ལེན་ ཀྱི་གནད་བ་བྱིན་ ཡོད་མི་ཚུ་
 ཡང་ཚུད་དགོཔ་ཨིན། གོ་སྐབས་ཀྱི་གནད་བ་དེ་ གོ་སྐབས་ཀྱི་གོ་རིམ་མཇུག་
 བསྐྱེད་ཞིན་མ་ལས་ ལག་ལེན་འཐབ་ནིའི་འཇུག་སྤྱོད་མི་དང་ མ་དངུལ་གཞི་
 བཙུགས་འབད་ཡོད་མི་ ཡོག་འཐོབ་མི་དང་འབྲེལ་འོང་།

༤.༤.༢ ལག་ལེན་དངོས་གཞིའི་གོ་རིམ་གྱི་དོན་ལུ་ འབྲུག་གི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་
 དང་ དེ་དང་འབྲེལ་བའི་སྤར་སྟོལ་ཡོན་ཏན་སྟེལ་མི་དང་ ལག་ལེན་འཐབ་
 མི་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་ ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའི་གན་ཡིག་དང་རྒྱལ་
 ཡོངས་ངོ་ཚབ་ཡིག་ཚང་གི་ གནད་བའི་ལག་ལེན་གྱི་གནད་བ་ཚུ་དགོ། ལག་
 ལེན་གོ་རིམ་དེ་ འབྲུག་གི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་དང་ དེ་དང་ འབྲེལ་བའི་

- 4.4.1 The Scoping Phase will require a Scoping Agreement with the National Focal Point and/or any other designated agency. The National Focal Point and/or the designated agency, if satisfied with the information received from a user intending to engage in the Scoping Phase of utilization of genetic resources and /or associated traditional knowledge from Bhutan, shall issue such user with Scoping Permit. This Scoping Permit shall be in the form of an agreement between the National Focal Point and the user and shall contain a set of conditions for utilization, including the condition to secure an Access and Benefit Sharing Agreement (ABS Agreement) and Actualization Permit prior to engaging in the Actualization Phase of utilization of such resources and/or knowledge. The Scoping permit will be conditional on the payment of a processing fee and a cash deposit returnable on the conclusion of the scoping phase.
- 4.4.2 The Actualization Phase shall require an Actualization Permit issued by the National Focal Point and an Access and Benefit Sharing Agreement between the users and providers of the genetic resources and/or associated traditional knowledge. The Actualization Phase shall be governed by the ABS Agreement between the users and the providers of genetic resources and/or associated traditional knowledge.

སྒར་སྒོལ་ཡོན་ཏན་སྤྱོད་མི་དང་ ལག་ལེན་འཐབ་མི་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་ ཐོབ་
 སྤྱོད་དང་ ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའི་གན་ཡིག་བཟོ་ཡོད་མི་ དེ་གིས་དབང་དགོས་
 ཡིན། རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་ཡིག་ཚང་གིས་ ཐོབ་སྤྱོད་དང་ ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའི་
 གན་ཡིག་ ཐོག་སྤྱོད་མི་དང་ལག་ལེན་འཐབ་མི་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་ འཛེལ་བ་
 རེ་འཐོན་ཆེ་ འོས་འབབ་དང་འབྲེལ་ མཐུན་སྒྲིག་བཟོ་བྱེད་འོང་།

༤.༥ ལག་ལེན་ དངོས་གཞིའི་གོ་རིམ་ནང་ གཞུང་གི་སྤྱང་སྒྲོབ་འབད་ཡོད་པའི་ ས་ཁོངས་
 ཚུ་ནང་ཚུད་ཡོད་པའི་ རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་ནིའི་གོ་སྐབས་དེ་
 རྒྱལ་ཡོངས་ངོ་ཚབ་ཡིག་ཚང་གི་ ལམ་སྟོན་ཐོག་ལུ་ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་
 ཏྲག་ལས་ཁུངས་དང་ རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ལག་ལེན་འཐབ་མི་ གཉིས་ཀྱི་བར་ན་
 ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའི་ གན་ཡིག་ བཟོ་ཡོད་མི་ལུ་ གཞི་བཞག་ཐོག་བྱེད་
 བློ།

༤.༦ རེས་ཅན་གྱི་བྱ་རིམ་ནང་ མི་སྡེའི་ནགས་ཚལ་ནང་ཚུད་ཡོད་པའི་ རིགས་རྒྱུན་ཐོན་
 ཁུངས་ཚུ་ ཡོངས་སྤྱོད་ནིའི་གོ་སྐབས་དེ་རྒྱལ་ཡོངས་དམིགས་གནད་ཀྱི་ ལམ་སྟོན་དང་
 མི་སྡེའི་སྒྲིག་ལུགས་དང་འབྲེལ་ མི་སྡེ་ཚུ་གི་ ནགས་ཚལ་འདི་ཚུ་ འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་
 མི་དང་ རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ ལག་ལེན་འཐབ་མི་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་ ཐོབ་སྤྱོད་དང་
 ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའི་ གན་ཡིག་བཟོ་ཡོད་མི་ལུ་ གཞི་བཞག་ཐོག་བྱེད་བློ།

༤.༧ བཟའ་འཐུང་དང་ སོ་ནམ་གྱི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ ས་ཁོངས་ཚུ་ནང་ལུ་ འཇུགས་
 སྐྱོང་འཐབ་ཡོད་མི་ཚུ་བསྐྱེད་ འབད་དེ་ ཐོ་བཀོད་འབད་ཡོད་མི་ཚུ་ རྒྱལ་སྤྱི་བཟའ་
 འཐུང་དང་ སོ་ནམ་གྱི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཀྱི་སྤྱོད་ཤིང་ ཆིངས་ཡིག་གི་ ཟུར་སྒྲགས་
 དང་པའི་ནང་བཀོད་ཡོད་མི་ འོག་ལུ་ཚུད་པ་ཡིན་པའི་ཁར་ འདི་ཚུ་ རྒྱལ་ཁབ་ལེ་ཤ་

The National Focal Point where appropriate will provide oversight over negotiations between the users and the providers towards an ABS Agreement.

- 4.5 The access to genetic resources from government reserved forests in the Actualization Phase will be based on an ABS agreement between the user of such genetic resources and the Department of Forests and Park Services with the guidance of the National Focal Point.
- 4.6 The access to genetic resources from community forests in the Actualization Phase will be based on an ABS agreement between the user of such genetic resources and the communities managing these forests
- 4.7 The access to duly registered ex situ collections of genetic resources for food and agriculture that fall under Annex-1 of the International Treaty for Plant Genetic Resources for Food and Agriculture (ITPGRFA) and are under the management and control of the government as well as in the public domain shall be in accordance with the terms and conditions of the Multilateral System of Access and Benefit-sharing, including the conclusion of a Standard Material Transfer Agreement (SMTA) while the access to other

འཛེམས་ཏེ་བཟོ་ཡོད་པའི་ ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའི་ལམ་ལུགས་ཀྱི་ གནས་
 ལྟངས་དང་འཁྲིལ་ གཞུང་གི་འཛིན་སྐྱོང་དང་ཚད་འཛིན་འབད་ཆོག་པ་མ་ཆད་ མི་མང་
 གི་དབང་བའི་རྒྱ་དངོས་ཡིན་པའི་ཁར་ ཚད་ལྡན་རྒྱ་དངོས་སྤྱོད་མོར་ གན་ཡིག་གི་གྲོས་
 ཐག་ཚད་ཡོད་མི་ བརྩི་སྟེ་ དེས་ཅན་གྱི་བྱ་རིམ་ནང་ལུ་ རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ས་
 ཁོངས་ཚུ་ནང་ལུ་འཇུགས་སྐྱོང་འཐབ་མི་ཚུ་ བསྐྱ་ལེན་འབད་ཡོད་མི་ཚུ་ ལག་ལེན་
 འཐབ་ནིའི་གོ་སྐབས་དེ་ རྒྱལ་ཡོངས་རྩིས་ལྷན་ཚང་དང་ ཐོན་ཁུངས་ལག་ལེན་
 འཐབ་མི་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་ ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་ཕན་བགོ་བཤའི་གན་ཡིག་བཟོ་ཡོད་མི་ལུ་
 གཞི་བཞག་ནི་ཨིན།

༤.༥ ལག་ལེན་དངོས་གཞི་གྱི་གོ་རིམ་ནང་ བཟའ་འཐུང་དང་ སོ་ནམ་གྱི་རིགས་རྒྱུན་ཐོན་
 ཁུངས་ཚུ་ ཁོང་རའི་ས་ཁོངས་རྩིས་ནང་ལུ་སྤྱེལ་ཡོད་ མི་ཚུ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནིའི་
 གོ་སྐབས་དེ་ རྒྱལ་ཡོངས་རྩིས་ལྷན་ཚང་གི་ མི་སྡེའི་དབང་འཛིན་པ་ཚུ་དང་ གྲོས་
 བསྐྱུན་ཐོག་ ཐོན་ཁུངས་ལག་ལེན་འཐབ་མི་དང་ གན་ཡིག་བཟོ་ཡོད་མི་ལུ་ གཞི་
 བཞག་ནི་ཨིན།

༤.༦ མི་སྡེ་ནང་ཡོད་པའི་ རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་དང་འབྲེལ་བའི་ སྤར་སྤོལ་ཡོན་ཏན་ཚུ་
 ལག་ལེན་འཐབ་ནིའི་ གོ་སྐབས་འདི་ རྒྱལ་ཡོངས་རྩིས་ལྷན་ཚང་གི་ ལམ་སྟོན་
 འོག་ མི་སྡེའི་སྤྱི་ལུགས་ཀྱི་མངའ་འོག་ལུ་གནས་ཡོད་མི་ མི་སྡེ་དང་ དེ་དང་འབྲེལ་
 བའི་ཤེས་ཡོན་ ལག་ལེན་འཐབ་མི་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་ གན་ཡིག་བཟོ་ཡོད་མི་ལུ་ གཞི་
 བཞག་ནི་ཨིན།

༤.༧ མི་སྡེ་གཅིག་ལས་ལྷག་པའི་ གཞན་ཚུ་ནང་ལས་ཐོབ་པའི་ སྤར་སྤོལ་ཡོན་ཏན་ཚུ་
 ལག་ལེན་འཐབ་ནིའི་གོ་སྐབས་དེ་རྒྱལ་ཡོངས་རྩིས་ལྷན་ཚང་གིས་ལམ་སྟོན་འོག་

genetic resources in ex situ collections in the Actualization Phase shall be based on an ABS Agreement between the user of such resources and the National Focal Point.

- 4.8 The access to in situ genetic resources for food and agriculture in the Actualization Phase shall be based on an ABS Agreement between the National Focal Point in consultation with the relevant community custodians and the users of such resources.
- 4.9 Access to traditional knowledge associated with genetic resources that is held within a community will be based on an ABS agreement between the community based on their community protocol with the guidance of the National Focal Point and the user of such knowledge.
- 4.10 Access to traditional knowledge held by more than one community where feasible shall be based on an ABS agreement between the communities in accordance with their community protocols under the guidance of the National Focal Point and the user of such knowledge. Where

མི་སྤེའི་སྤྱི་ལུགས་ཀྱི་མངའ་འོག་ལུ་ གནས་ཡོད་མི་ མི་སྤེ་དང་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་
ཤེས་ཡོན་ ལག་ལེན་འཐབ་མི་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་ གན་ཡིག་བཟོ་ཡོད་མི་ལུ་ གཞི་
བཞག་ནི་ཨིན། གན་ཡིག་ དེ་གི་ཐོག་ ཕྱག་ལཱ་གནང་མི་ཚུ་གིས་ རྒྱལ་ཡོངས་རྩོམ་
ཡིག་ཆང་གི་ ཐོབ་སྤྱོད་དང་ ཁེ་སན་བགོ་བཤའི་གན་ཡིག་ཐོག་མི་སྤེ་རྩོམ་སྤེ་ ཕྱག་
ལཱ་གནང་ནི།

**སྤྱི་ལུགས་ཀྱི་དམིགས་དོན་ ལཱ་པ་ འབྲུག་གི་རིགས་རྒྱན་ཐོན་ཁུངས་དང་ དེ་དང་འབྲེལ་བའི་སྤྱི་
སྤེལ་ཡོན་ཏན་ཚུ་ ལག་ལེན་འཐབ་ཐོག་ ཆོང་འབྲེལ་དང་ ཞིབ་འཇོལ་གྱི་ ཁེ་སན་འབྲུང་ཡོད་མི་
ཚུ་ འབྲེལ་མཉམ་དང་རྣམ་དག་ཐོག་ བགོ་བཤའ་རྒྱབ་ནི་གཏན་འཁེལ་བཟོ་ནི།**

༥.༡ རྒྱལ་ཡོངས་རྩོམ་ཡིག་ཆང་གིས་ འབྲུག་གི་རིགས་རྒྱན་ཐོན་ཁུངས་དང་ དེ་དང་
འབྲེལ་བའི་ སྤྱི་སྤེལ་ཡོན་ཏན་ཚུ་ ཆོང་འབྲེལ་དང་ ཞིབ་འཇོལ་གྱི་ཁེ་སན་འབྲུང་
ཡོད་མི་ཚུ་ འབྲེལ་མཉམ་དང་རྣམ་དག་ཐོག་ལུ་ བགོ་བཤའ་རྒྱབ་བྱིན་ནི་འགན་འཁེལ་
ཐོག་པ་ཨིན།

༥.༢ འབྲུག་གི་རིགས་རྒྱན་ཐོན་ཁུངས་དང་ དེ་དང་འབྲེལ་བའི་སྤྱི་སྤེལ་ཡོན་ཏན་ཚུ་ ཆོང་
འབྲེལ་དང་ ཞིབ་འཇོལ་གྱི་ཁེ་སན་འབྲུང་ཡོད་མི་ཚུ་ དདུལ་དང་ དདུལ་མ་ཡིན་པའི་
རིགས་ཀྱི་ ཁེ་སན་འབྲུང་མི་ཚུ་ ཐོབ་སྤྱོད་དང་ ཁེ་སན་བགོ་བཤའི་གན་ཡིག་གུ་ གཞི་
བཞག་ཐོག་སྤྱོད་ནི།

༥.༣ ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་སན་བགོ་བཤའི་མ་དདུལ་ཟེར་མི་འདི་ འབྲུག་གི་རིགས་རྒྱན་ཐོན་
ཁུངས་དང་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ སྤྱི་སྤེལ་ཡོན་ཏན་ཚུ་ཞིབ་འཇོལ་དང་ ཆོང་འབྲེལ་
གྱི་དོན་ལུ་ ལག་ལེན་འཐབ་ ཡོད་མི་ལས་འབྲུང་བའི་ མ་དདུལ་གྱི་ཁེ་སན་ དང་

this course of action is not feasible the National Focal Point shall enter into an ABS agreement on the communities behalf.

Policy Objective 5: To ensure fair and equitable sharing of the benefits arising from the research and commercial utilization of Bhutan's genetic resources and traditional knowledge.

- 5.1 The National Focal Point shall provide oversight to ensure fair and equitable sharing of benefits arising from research and commercial utilization of Bhutan's genetic resources and associated traditional knowledge.
- 5.2 The sharing of benefits arising from research and commercial utilization of Bhutan's genetic resources and associated traditional knowledge shall be based on the ABS Agreement and may include both monetary and non monetary benefits.
- 5.3 The ABS Fund shall be established to receive monetary benefits derived from the research and commercial utilization of Bhutan's genetic resources and/or associated

གོ་སྐབས་ཀྱི་གོ་རིམ་ནང་ལུ་མ་དངུལ་གཞི་བཙུགས་འབད་མི་དང་ལག་ལེན་གྱི་འཇུག་
བསྟུ་ལེན་འབད་ཡོད་མི་ཚུ་ལུ་གོམ་ཨིན།

༥.༢ གཞུང་གི་སྲུང་སྐྱོབ་འབད་ཡོད་པའི་ རྒྱལ་ཚལ་དང་ ས་ཁོངས་ཚུ་ནང་གཞི་བཙུགས་
འབད་མི་ཡོད་མི་ རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ནང་ཚུད་ཡོད་མི་ རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་
ཚུ་ ཞིབ་འཇོལ་དང་ ཚོང་འབྲེལ་གྱི་དོན་ལུ་ ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་མ་དངུལ་བསྟུ་ལེན་
འབད་ཡོད་མི་ཚུ་ ཐོབ་སྤྱོད་དང་ཁེ་སྒོར་བགོ་བཤའི་མ་དངུལ་ནང་ གཏང་དགོ།

༥.༣ མི་སྡེའི་རྒྱལ་ཚལ་ནང་ཡོད་པའི་ རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ མི་སྡེའི་ཡུན་བརྟན་དང་
གོང་འཕེལ་ཐོག་ལུ་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ཡོད་མི་ སོ་ནམ་ བཟའ་འཐུང་དང་འབྲེལ་བའི་
རིགས་རྒྱུན་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་ ཞིབ་འཇོལ་དང་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་དོན་ལུ་ལག་ལེན་འཐབ་མི་
ལས་ འབྲུང་ཡོད་པའི་ མ་དངུལ་གྱི་ཁེ་སྒོར་གྱི་བགོ་བཤའ་ཚུ་ ཐོབ་སྤྱོད་དང་ ཁེ་སྒོར་
བགོ་བཤའི་མ་དངུལ་ནང་གཏང་དགོ།

traditional knowledge including the processing fee and the cash deposit payable at the Scoping phase. The Fund shall be managed by the National Focal Point which shall disburse the monies therein for the benefit of conservation and sustainable use of Bhutan's biodiversity and enhancement of rural livelihoods.

- 5.4 Monetary benefits arising out of the research and commercial utilization of genetic resources from government-reserved forests and ex situ collections shall be channeled into ABS Fund.
- 5.5 A portion of the monetary benefits arising from the research and commercial utilization of genetic resources from community forestry including genetic resources related to food and agriculture developed and sustained by the communities, shall be channeled into the ABS fund.

